

Ният нәжот калитидир

Динимиздаги энг муҳим, шу билан бирга, энг енгил амаллардан бири ният. У туфайли оддий кундалик ишлар ҳам савобга айланади. Ўзбекистон мусулмонлари идорасининг Наманган вилоятидаги вакили, вилоят бош имом-хатиби **Мусохон АББОСИДДИНОВ** билан шу мавзуда суҳбатлашдик.

– Ассалому алайкум, мухтарам қози домла! Аввало, масъулиятли вазифага тайинланганингиз билан қутлаб, Аллоҳдан муваффақият тилаймиз. Бугун жамиятимизда қатор ютуқлар билан бирга маънавий иллатлар ҳам оз эмас. Одамларнинг интилишларига назар солсак, аксар ҳолларда модият ортига тушиб, майда ниятлар билан ўралашиб қолганларига гувоҳ бўламиз...

– Ва алайкум ассалом ва раҳматуллоҳ. Ташаккур. Ният эса қалб амалидир. Шундай экан, унга кераклича эътибор қаратиш, қалбдан улуғ ниятлар қилиб, уни тилда ҳам зикр этиш зарур. Аллоҳ таоло марҳамат қилган: **“Мен жинлар ва инсонларни фақат Ўзимга ибодат қилишлари учунгина яратдим”** (Зориёт сураси, 56-оят). Яна бир ояти каримада фақат эзгу ишларга чорлаб, бундай дейди: **“Бас, кимки Парвардигори билан мулоқотда бўлишдан умидвор бўлса, у ҳолда эзгу амал қилсин ва Парвардигорига ибодат қилишда ҳеч кимни (Унга) шерик қилмасин”** (Каҳф сураси, 110-оят).

Дарҳақиқат, биз қиладиган амалларимиз учун ниятимизга кўра ажр-савобга эришамиз. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам бундай марҳамат қилганлар: **“Амаллар фақат ниятларга кўрадир. Албатта, ҳар бир кишига ният қилган нарсаси бўлади”** (Муттафақун алайҳ).

Имом Аҳмад ибн Ҳанбал ушбу ҳадис ҳақида: **“Илминг учдан бири – шу ҳадисда”**, деса, Имом Шофеъий: **“Илминг ярми – шу ҳадисда”**, деган. Имом Абу Довуд эса: **“Бу**

– Ислоннинг мадори бўлган ҳадислардан”, дейди. Ушбу ҳадисга кўра, ҳар бир катта ёки кичик ишни яхши ният билан бажарсак, савоб оламиз. Масалан, ейиш, ичиш каби мубоҳ амаллар ибодат ва касбу корга қувват бўлиш ниятида бажарилса, ибодатга айланиб, эвазига ажр олинади. Аммо фақат қорнини тўйдириш учун еб-ичилса, савоб бўлмайди.

– Киши ризқ ахтариб кўчага чиқишдан олдин: **“Аллоҳ таоло аҳли оилам нафақасини зиммамга фарз қилган, шуни адо этиш учун Ўзидан ёрдам сўраб, ишга чиқяпман. Агар Аллоҳ таоло муваффақ қилса, оилам олдидаги шариат юклаган вазифани бажараман, ортганини муҳтожларга эҳсон қиламан”**, деб яхши ният қилса, ҳар бир қадами ва олган ҳар бир нафаси ибодатга айланар экан...

– Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам банда ҳам бир амалида мақсадига кўра савоб олишини айтганлар. Дейлик, бир киши ҳатто масжидда ўтирган бўлса ҳам, мақсади намозни кутиш бўлса, шунинг учун ҳам савоб олади. Дам олиш ниятида ўтирса, дам олиши мумкин, лекин савоб олмайди. Яна уйкуга ётиш олдидан **“ухлаб тетиклашиб олсам, Аллоҳга янада кўпроқ ибодат қиламан”**, деб ният қилса, унинг уйкуси ҳам ибодатга, савобли амалга айланади.

Аллоҳ таоло:

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا.

«Эсланг, Байтни (Каъбани) одамлар учун зиёратгоҳ ва хавфсиз жой қилиб қўйдик...» (Бақара сураси, 125-оят), деб марҳамат қилади.

Ҳикмат тўла Байтуллоҳ

Ояти каримадаги “مَثَابَةً” сўзини муфас-сир уламоларимиз ҳам ҳаж, ҳам умрани адо этиш учун “қайта-қайта бориб тўймайдиган жой” деб таърифлашган. Аллоҳ таоло Икки Ҳарами шариф – Масжидул Ҳаром ва Мас-жиди Набавийни муқаддас жой қилди. Бу масканларга бормаган одамнинг армони – боргунча, борган одамнинг армони – вафот этгунча. Яъни, бир марта борган одам қайта-қайта Каъбаи муаззамани, Равзаи шарифни кўришни орзу қилаверади. Ҳар борганда ўзгача таассурот, ўзгача ибрат, насиба олиб, катта ҳикмат билан ўз ватанига қайтади.

Алҳамдулиллаҳ, бу сафарги умра зиёра-тимиз ҳам ҳикматларга бой бўлди. Мадина шаҳрида шерикларимиз билан таксига ўтирдик. Таксичидан: “Хизмат ҳақи қанча бўлади?” деб сўрасак, у: “15 риёл бўлади”, деди. Биз у билан савдолашиб: “Ўн риёл берсак бўладими? Чунки бизда суннатга мувофиқ меҳмонга алоҳида илтифот, ҳурмат-эҳтиром кўрсатилади, эъзозланади”, дедик.

Шунда ҳайдовчи: “Ундай демангиз. Мадина ва Макка шаҳарлари барча мусул-монларникидир. Бошқа юртлардан келган кишилар бу шаҳарларда меҳмон бўлмайди. Бу ерда улар ўзларини ўз юртларидагидек ҳис этишлари керак”, деди.

Бу сўзни кўп мулоҳаза қилдим. Бу биз англамаган ҳикмат экан.

Ҳақиқатан, Маккаю Мадина – барча мусулмонларники.

Нега?

Чунки Мадинаи мунавварада Пайғам-баримиз соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг Равзаи шарифлари бор. Бу шаҳар Расулulloҳ туфайли улуғ бўлди, мунаввар масканга айланди. Набий алайҳиссалом барча мўмин-мусулмонларнинг пайғамбаридирлар. Биз ҳам қиёмат куни бошқа мўмин-мусулмон, бошқа уммат қатори Расулulloҳнинг шафоатларига муҳтож бўламиз. Пайғамба-

римизнинг зиёратларига борсак, ўзимизни ўз уйимиздагидек ҳис қилишимиз керак.

Маккаи мукаррама ҳам ҳамма мусулмон-ларники. Чунки Каъбаи муаззама Ер юзидаги барча мусулмонларнинг қибласидир. Аллоҳ таолонинг ибодатга лойиқ яккаю ягона Зот эканини билган, Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг ҳақ пайғамбар экан-ликларига иймон келтирган киши борки, Байтуллоҳга қараб намоз ўқийди. Каъбаи муаззамадан бошқа томонга қараб ўқилган намоз дуруст бўлмайди.

Ҳар иккала шариф шаҳар ибратга тўла. Мадинаи мунаввара ва Маккаи мукаррамада бўлган одам дунёда яшаётган барча мусулмон халқларни кўради, улардан намуна олади. Ҳарами шариф ташқарисида бир инсонга кўзим тушди. Унинг икки оёғи ҳам йўк, қўлларига суянган ҳолда думбаси билан Каъба томонга силжиб борарди. Бироздан сўнг ҳамроҳим ёнимга келиб, ҳалиги одам Каъбани тавоф қилиб юрибди, деди.

Кўз олдингизга келтиринг-а, ногирон одам ҳеч кимнинг кўмагисиз Каъбатуллоҳга ошиқяпти, тисарилиб-тисарилиб Аллоҳнинг байтини тавоф қилмоқда...

Бу ҳолатни кўриб чидай олмадик. Чунки Аллоҳ таоло бизнинг оёқларимизни, кўзларимизни, бутун танамизни соғлом қилиб қўйди. Жисмимизда қанчадан-қанча неъматлар мужассам. Лекин шу неъматларнинг шукрини ҳам маънавий, ҳам амалий жиҳатдан адо эта оляпмизми?

Ушбу саволларга “Ҳа” деб жавоб берсак, бера олсак, биз чинакам мўминимиз, чинакам саодатли ва бахтлимиз.

Аллоҳ таоло барчамизга Ўз байтини такрор-такрор то Ўзи рози бўлгунича зиёрат қилишни насиб этсин.

Салоҳиддин домла ШАРИПОВ,

Учтепа тумани “Ҳазрати Али” жоме масжиди имом-хатиби

Саҳл ибн Саъд розияллоху анхудан ривоят қилинади: «Набий соллаллоху алайҳи ва саллам: **“Жаннатда Райён деган эшик бор. Қиёмат куни рўза тутувчилар қаерда дейилади, улар турадилар. Райён эшигидан рўза тутувчилардан бошқа ҳеч ким кирмайди. Рўзадорлар жаннатга кириб бўлганларидан кейин эшик ёпилади”**, дедилар» (Имом Бухорий ривояти).

Мундарижа

Бош имом-хатиб		Дунёдан дараклар	
Ният нажот калитидир	1	Ислом ва олам	20
Умра таассуротлари		Илм дарғалари	
Ҳикмат тўла Байтуллоҳ	2	Бир лаҳзани ҳам зое қилмаган олим	21
Тафсири		Фемтокимё асосчиси	21
Қалбнинг Хожаси – Аллоҳ таоло	4	Яхшиликка чақириш	
Саҳобалар ҳаёти		Камтарлик – Аллоҳ суйган сифат	22
Сахийлар амири	6	Зикрлар зубдаси	
Мактубларда манзаралар		Рамазон дуо ойидир	23
Дин ривожига ҳисса	7	Насиҳат	
Ибрат		Дўстимга очиқ хат	24
Дуонинг кучи	9	Аслида қанақа?	
Огоҳлик – давр талаби		Ҳукм чиқаришга шошилманг	25
Фитна – кўз илғамас хатар	10	Китоб умрни узайтиради...	25
Сийрат		Шеърят	
Муҳаммад алайҳиссаломга муҳаббат	12	Марҳабо, хуш келдинг, моҳи Рамазон!	26
Маънавиятимиз меъморлари		Ёмонликдан қайтариш	
Халқ ва дин ғами	14	Ваъда – қарз	28
Масжидларимиз		Мусулмон одоби	
Уч асрлик жоме	15	Уйқуга доир суннатлар	29
Масала		Саодат асрига саёҳат	
Сўраган эдингиз	16	Уҳуд ғазоти	30
Ақида		Тиббиёт бурчаги	
Шафоат ҳақида	18	Рўза ва соғлик	32
Муштарий мулоҳазалари			
Азон мўъжизаси	19		

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ. وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا
تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ.

Қалбнинг Хожаси – Аллоҳ таоло

«Эй иймон келтирганлар, сизни Аллоҳ ва расули сизга жон бахш этадиган нарсага чақирганда жавоб беринглар ва билингларки, Аллоҳ киши ва қалби орасини тўсиб қўяди ва Унга ҳисоб бериш учун тўпланарсизлар. Ва сизлардан фақат зулм қилганларнинг ўзигагина тушмайдиган фитнадан сақланинг. Ва билингки, Аллоҳнинг азоби қаттиқдир» (Анфол сураси, 24–25-оятлар).

Оятдаги “жавоб беринг”дан мурод итоат қилинглардир. Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳу ривоят қилади: «Набий алайҳиссалом Убай ибн Каъб розияллоҳу анҳу уйи эшигига бориб, уни чақирдилар. У намоз ўқиётган эди. Намозини тез тугатиб, у зотнинг олдларига чиқди. Набий алайҳиссалом ундан: “Нега жавоб бермадинг?” дея сўрадилар. Убай ибн Каъб: “Намоз ўқиётган эдим”, деди. Пайғамбаримиз алайҳиссалом: “Аллоҳ ва Расули сизга жон бахш этган нарсага чақирганида жавоб беринглар” ояти нозил бўлганидан хабаринг йўқ эдимиз?” дедилар. Убай ибн Каъб: “Энди чақирсангиз, албатта, жавоб бераман”, деди».

Мазкур ҳадис шарҳида бир неча фикрлар айтилган. Улардан бири бундай: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам Убай ибн Каъбни кечиктириб бўлмайдиган иш учун чақирган эдилар. Бундай ҳолатда намоз ўқиётган киши намозини бузиб, жавоб бериши керак”.

“Жон бахш этадиган нарса” – шаръий илм. Жаҳолат ўлимдир. Бир ўринда: “Динингизни жонлантиради ва сизларга

ўргатади”, дейилган. Яна бошқа ўринда: “Қалбларингизга ҳаёт беради ва сизларни бирлаштиради”, дейилади. Оятдаги “жон бахш этиш” ибораси мажозий маънодадир. Чунки бу ерда куфр ва жаҳолат ўлимидан сақланиш назарда тутилмоқда. Мужоҳид ва жумҳур уламолар айтадилар: “Тоатга ҳамда Қуръон ўзида жамлаган буйруқ ва қайтариқларга жавоб беринглар. Чунки Қуръонда абадий ҳаёт ва абадий неъматлар бор”.

Бир ўринда яна бундай келади: «**“Сизга ҳаёт берадиган...”**», яъни абадий ҳаёт учун жидду жаҳд қилишга жавоб беринг.

“Ва билингларки, Аллоҳ киши ва қалби орасини тўсиб қўяди”. Яъни, уни вафот эттиради. Кишида қалбини иллатлардан тозалаб, уни соғлом қилиши учун фурсат қолмайди. Шунинг учун ўлмасдан бурун фурсатни қўлдан бой бермасдан қалбларингизни ислоҳ қилинг. Уни Аллоҳ ва Расули амр этган тоатларга бўйсунадиган қилинг.

Мужоҳид раҳимаҳуллоҳ айтади: «Аллоҳ таоло киши билан ақлини ажратиб қўяди. Ҳатто киши нима қилишини билолмай қолади. **“Албатта, бунда қалби борларга эслатма бордир”** (Қоф сураси, 37-) оятидаги **“қалб”** дан мурод ақлдир», деган. Бир ўринда яна бундай дейилади: «Киши ва қалби орасини ўлим билан ажратиб қўяди. Шу сабаб киши йўқотганларини қайта қўлга киритишининг имкони йўқ». Бошқа бир ўринда бундай келади: «Бадр куни мусулмонлар душманнинг кўплигидан қўрқишди. Аллоҳ таоло уларга банда билан унинг қалбини ажратиб қўйишини, улардаги қўрқувни хотиржамлик, душманлардаги ишончни қўрқувга алмаштириб қўйишини билдирди». Имом Табарий раҳимаҳуллоҳ: «Аллоҳ таоло бандалари қалбларининг Хожаси экани, истаса, улар билан қалблари орасини ажратиб қўйишини, шунингдек, инсон бирор нарсага фақат Парвардигорнинг иродаси билан эриша олишини хабар қилмоқда», деган.

“Ва Унга ҳисоб бериш учун тўпланарсизлар”. Шунда қалбларингизни бузуқ эътиқодлардан тозалиги ва қилган тоатларингизни ҳолислигига кўра ажр ё жазо оласизлар.

“Ва сизлардан фақат зулм қилганларнинг ўзигагина тушмайдиган фитнадан сақланинг. Ва билингки, Аллоҳнинг азоби қаттиқдир”. **“Фитна”** сўзидан мурод азобдир. Яъни, сизларга азоб (бало) тушса, фақат золимларгагина (гуноҳкорларгагина) тушмайди. Балки ҳаммангизга бирдай тушади. Аллоҳнинг азоби жуда қаттиқдир.

“Саҳиҳи Муслим”да бундай келади: «Зайнаб бинти Жаҳш онамиз Пайғамбаримиз алайҳиссаломдан: “Ё Расулуллоҳ, орамизда солиҳлар бўлса-да, ҳалок (балога дучор) бўламизми?” деб сўради. Набий алайҳиссалом: **“Ҳа, агар ёмонлик (ахлоқсизлик) кўпайиб кетса”**, дедилар».

Имом Бухорий ва Имом Термизий раҳимаҳумуллоҳ Нўъмон ибн Башир розияллоҳу анҳудан ривоят қилади: «Пайғамбаримиз алайҳиссалом айтадилар: **“Аллоҳ ҳудудидида қоим банда билан мазкур ҳудудларни бузувчи кимсанинг мисоли бир кемага бўлиниб жойлашган қавмга ўхшайди. Уларнинг баъзиларига кеманинг тепа қисмидан, баъзиларига эса пастки қисмидан жой тегди. Пастда жойлашганлар сув ичмоқчи бўлсалар, тепадагиларга мурोजаат қилишарди. Кейин улар шундай дейишди: “Ўзимиз учун шу ердан бир тешик очиб олсак, тепадагиларни ҳам қийнаб ўтирмасдик”. Агар тепадагилар уларни ўз билганларига ташлаб қўйишса, барчалари ҳалок бўлишади. Агар пастдагиларнинг қўлидан тутиб қолишса, ўзлари ҳам, улар ҳам омон қолишади”**. Ушбу ҳадисда шахсий (бир одамнинг) гуноҳи учун омма азобланиши, яна амри маъруф ва наҳйи мункарни тарқатганлик учун бутун жамият уқубатга дучор бўлишига далил бор.

Ибн Умар розияллоҳу анҳумо ривоят қилади: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Аллоҳ таоло бирор-бир қавмга азоб юборса, азоб уларнинг барчаларига етади. Сўнгра амалларига кўра қайта тириладилар”**, деб огоҳлантирдилар» (Имом Бухорий ривояти). Ҳадис бундай ҳалокатнинг умумий бўлишига, фақат мўминларни покловчи ва фақат фосиқларни жазоловчи бўлмаслигига далилат қилади.

Имом Бухорий номидаги
Тошкент ислом институти
ўқитувчиси **Фарҳод ЖўРАЕВ**
тайёрлади.

Саҳийлар амири

Абдуллоҳ ибн Жаъфар саҳобалар каби Набавий тарбияни олишга мушарраф бўлди. У кўп хайр-эхсон қиладиган, ҳалим ва хушфеъл киши эканлиги ҳақида кўплаб нақл ва ривоятлар бор. Айтишларича, уни “Жувдул баҳр” (“Саховат денгизи”) ёки “Қутбус сахо” (“Саҳийлар саҳийси”) дейишган.

Ҳусайн ибн Али розияллоху анҳумо ҳам саховат бобида таниқли бўлишига қарамай: “Абдуллоҳ ибн Жаъфар бизни саховатга ўргатди”, дея уни мақтарди. Абдуллоҳнинг кўли очиқлиги ва жўмардлиги зарбулмасалга айланиб, баъзан уни маломат ҳам қилишган. Унинг ўзи бу ҳақда: “Аллоҳ мени бир одатга ўргатган ва мен одамларни бир одатга ўргатганман. Агар бу одатимни тарк қилсам, менга ҳам мол-дунё келмай қолишидан кўрқаман”, деган экан. Яъни Аллоҳ таоло Пайғамбари соллаллоху алайҳи ва салламнинг дуоларини ижобат этиб, Абдуллоҳ ибн Жаъфарга баракали мол-дунё берди. У эса шуни муҳтожларга бериб, уларни ўзига ўргатиб қўйган эди.

Кўпинча Абдуллоҳ ибн Жаъфар Муовия ибн Абу Суфённинг олдида борар, у эса Абдуллоҳни иззат-икром қиларди. Ҳазрат Муовиянинг бу иши хотини Фохита бинти Қаразага унча ёқмасди. Аёл Абдуллоҳ ибн Жаъфар розияллоху анҳумо ҳақида баъзи ножоиз гапларни ҳам айтиб юборарди. Бир кеча Абдуллоҳ ибн Жаъфар уларникида меҳмон бўлди. Тун охишлаб қолганида ҳазрат Муовия Абдуллоҳ ибн Жаъфарнинг қироатини эшитиб уйғонди. Сўнгра хотини Фохитани ҳам уйғотиб, “Мана буни эшитиб қўй”, деб унга танбеҳ берди.

Абдуллоҳ ибн Жаъфар Муовия ибн Абу Суфённинг бу ҳурматида ўғилларидан бирига Муовиянинг исмини қўйди. Бир куни ўша Муовия ибн Абдуллоҳдан: “Отангнинг карами қандай эди?” деб сўрашади. У: “Отангнинг моли одамлардан бошқа жойда бўлмаган. Ночорлар унинг молида шерик эди. Отам ким ёрдам сўраса, уни қуруқ қўймаган. Моли камайиб кетса ҳам, асло

ташвиш қилмас, ўзи муҳтож ҳолга тушса ҳам, йиғиб-тўплашни ўйламасди”, деб жавоб берди.

Абдуллоҳ халифа Муовия олдида келганида ҳар йили унга миллион дирҳам ҳадя берарди. Шунга қарамай, Абдуллоҳ хайрияни кўп қилганидан одамлардан яна беш юз минг дирҳам қарз бўларди. Кўпинча унинг олдида қарзини сўраб келганларга: “Муовиянинг олдида бориб келгунимча сабр қилиб турунглари”, деб тинчлантирарди. Бир куни Муовия унинг бемаҳал келганини кўриб: “Нега келдинг, эй Абу Жаъфар?” деди хайрон бўлиб. Абдуллоҳ ибн Жаъфар эса нима бўлганини айтди. Муовия розияллоху анҳу: “Қарзинг қанча, эй Абу Жаъфар?” деб сўради. “Беш юз минг дирҳамга етди, эй амирал мўминин”, деди. Унга сўраган пулини бериб, миллион дирҳам одатдагидек ўз вақтида етиб боради, деб қўшиб қўйди. Ҳазрат Муовиянинг бу саховати ва ҳилми аҳли байт вакиллари қанчалик ҳурмат-эҳтиром қилишидан далолатдир.

Ҳазрат Муовия ўғли Язидга: “Мадинаи мунавварада бир дўстим бор, уни ҳурмат қил ва унга яхшилик қил”, деди. Ўғли у кимлигини қизиқиб сўради. Ҳазрат Муовия: “У Абдуллоҳ ибн Жаъфар ибн Абу Толиб, Мадина шаҳрининг саҳийлар амири”, деди. Ҳазрат Муовиянинг вафотидан кейин Абдуллоҳ ибн Жаъфар Язиднинг олдида келганда у отаси берганидан ҳам кўпроқ ҳадя берарди. Ибн Жаъфар унга: “Ота-онам сенга фидо бўлсин”, деди. Язид яна бир миллион дирҳам қўшиб бериб: “Аллоҳга қасамки, бундан кейин ҳеч кимга ота-онамни фидо бўлсин, демайман”, деди. Абдуллоҳ ибн Жаъфар Язиднинг ҳузуридан чиқаётиб унга яна икки миллион беришни буюрди.

Бир куни Язид ўз ҳожибидан: “Бу туялар нега эшик олдида турибди?” деб сўради. Ҳожиб: “Эй амирул мўминин, бу тўрт юз туяда турли моллар келган”, деди. Язид: “Бу туяларни устидаги моллари билан Абу Жаъфарга бериб юборинглари”, деди.

Муовия ҳам, унинг ўғли Язид ҳам Абдуллоҳ ибн Жаъфар бу моллардан ўзига олмай, мухтожларга тарқатиб юборишини яхши билган.

Абдуллоҳ ибн Жаъфар розияллоху анху Набавий ҳадисларни ёд олиб, бошқаларга етказган кишилардан биридир. Имом Нававий раҳимахуллоҳ: “Абдуллоҳ ибн Жаъфар Расулуллоҳ алайҳиссаломдан жами 25 та ҳадис ривоят қилган”, деб келтиради. Унинг ривоятидаги ҳадислар “Сунан”, “Мустадрак” ва ундан бошқа ҳадис китобларида нақл қилинган. Абу Яълонинг “Муснад”ида у ривоят қилган 18 та ҳадис ва Имом Аҳмад “Муснад”ида 22 та ҳадис мавжуд.

“Сунан” ва “Муснад” китобларида Абдуллоҳ ибн Жаъфардан марҳумга таом тайёрлаш ҳақидаги ҳадис ривоят қилинган: «Жангда қатлга учраб Жаъфарнинг ўлими хабари келгач, Расулуллоҳ алайҳиссалом: **“Жаъфар оиласига таом тайёрланглар, уларни машғул қиладиган иш келди”**, дедилар». Намоз ва саждаи саҳв мавзуси билан боғлиқ Абдуллоҳ ибн Жаъфардан ривоятда Расулуллоҳ алайҳиссалом: **“Ким намозда шакка тушса, салом берганидан кейин икки марта сажда қилсин”**, дедилар (Имом Аҳмад, Абу Яъло ва Абу Довуд ривояти).

Аллоҳ таоло Абдуллоҳ ибн Жаъфарга ўндан ошиқ фарзанд ато этди. У фарзандларига анбиёлар ва саҳобаларнинг исмларини қўйган.

Абдуллоҳ ибн Жаъфар ҳижрий 80 йили Мадинаи мунавварада 80 ёшида вафот этди. Жанозасида Мадина ва унинг атрофида яшайдиган тумонат одам йиғилди.

Ўшанда шаҳар амири Абон ибн Усмон эди. У Абдуллоҳ ибн Жаъфарни ювиш ва кафанлашга ҳам бош бўлиб, жанозасини ҳам ўзи ўқиди. У тобутни “Бақиъ” қабристониغا етиб боргунча бировга бермади. Кўзлари ёшларга тўлиб тураркан: “Аллоҳга қасамки, сен яхши эдинг. Ёмонлигинг йўқ эди. Аллоҳга қасамки, сен шариф, зариф ва асил эдинг”, дер эди.

Абдикарим АБДУЛЛАЕВ,

*Қумқўрғон тумани “Хўжа Мир Саид”
жоме масжиди имом-хатиби*

Дин ривожига ҳисса

Севимли журналим “Ҳидоят”га ҳар йили обуна бўламан. Бу йил ҳам биринчилар қатори обуна бўлдим.

Журнал саҳифаларидаги турли мақолалар, савол-жавоблар, шеърлар, дунё воқеаларини ўзгача иштиёқ билан ўқийман. Оила даврасида ҳам фарзандларимга, келинларимга, невараларимга журнални ўқиб бераман. Шу орқали диний билимларимизни ошириб, унинг кейинги сонини интиқлик билан кутамиз.

Мен “Ҳидоят”га обуна бўлишни динимиз ривожига қўшган ҳиссам деб биламан. Унинг тараққиётига шу йўл билан ҳисса қўшишга бошқаларни ҳам даъват этаман.

Дарҳақиқат, бугун ижтимоий тармоқ мухлислари кўпайиб бормоқда. Айримлар журналга обуна бўлиш ўрнига интернет ёки ижтимоий тармоқларни маъқул кўраётир. Афсуски, уларда берилаётган барча маълумотларни тўғри деб бўлмайдилар. Саводсизларча ёзилган, савияси паст ахборотларни кўп учратамиз. Бу эса, мухлисларни ҳам саводсизга айлантиради. Энг ёмони, айрим бузғунчи кимсалар бу тармоқлардан ўз қарашларини сингдирувчи майдон сифатида фойдаланишмоқда. Шу билан бирга, қўл телефонларидан соғлиққа салбий таъсир этувчи нур чиқишини унутмаслик керак.

Журнал эса бундай иллатлардан холи. Ўқиганинг сари илминг ҳам, саводинг ҳам ошади.

Айниқса, журналнинг кейинги сонларида муфтий, Шайх Нуриддин Холиқназар ҳазратларининг “Фитна – кўз илғамас хатар” китобидан боблар бериб борилаётгани ўқувчилар учун манфаатли бўлмоқда. Унда фитналарнинг келиб чиқиши ва уни бартараф этиш йўллари ҳақида сўз юритилаётгани бизни ҳам бу иғволардан огоҳ этмоқда.

Товбой ХЎЖАМБЕРДИЕВ,
Ғаллаорол тумани

Ният нажот калитидир

1

Бу ҳақда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам бундай деганлар: **“Ким тунда туриб намоз ўқишни ният қилиб, тўшагига ётса, аммо уйқу зўрлик қилиб бомдодда уйғонса, у кишига ният қилган амалининг савоби ёзилади ва уйқуси унга Аллоҳ таолонинг садақаси ҳисобланади”** (Имом Насоий ривояти).

– Ниятларга кўра савоблар ҳам қатъат бўлиши мумкинми?

– Мумкин. Масалан, илм ўрганишдан мақсад “талаби илм – фарз” деган ниятда бўлса, унга алоҳида савоб бўлади. Толиби илм келажакда шу илм орқали ўзи ва ўзгаларга манфаат етказишни ният қилган бўлса, унга ҳам савоб олади. Ҳайвонларни боқишда “динимиз ҳайвонларга меҳрибонлик кўрсатишга буюрган” деган ният бўлса, савоб. Чорва боқиш орқали пул топиб, оила таъминотини ният қилса, унга алоҳида савоб. Бу қоида инсон ҳаётидаги ҳар бир нарсага нисбатан қўлланаверади. “Ислом – осон дин” дейилишининг маъноси ҳам шу. Исломда одат ва зарурат ҳисобланган нарсаларни ҳам ибодатга айлантириш жуда осон. Биргина ниятни тузатиш билан барча амаллар савобга айланиши мумкин.

Имом Жаъфар ибн Ҳайён раҳматуллоҳи алайҳ бундай деган: “Ният – амалларнинг бошқарувчисидир. Агар ният тўғри бўлса, амал ҳам тўғри ва савобли бўлади. Агар ният бузуқ бўлса, амал ҳам бузуқ бўлади” (Имом Аҳмад “Зухд” китобида келтирган). Демак, мусулмон инсон шунчалар бахтлики, унга ҳаётининг ҳар дамини, ҳар бир амалини охиратиға захира қила олишига имкон берилган. Мусулмоннинг ибодатга айланмайдиган амали йўқ, унинг шахсий, оилавий, ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ва бошқа барча амаллари ихлоси, яхши нияти билан ибодатга айланиши мумкин.

– Солим ибн Абдуллоҳ раҳматуллоҳи алайҳнинг Умар ибн Абдулазиз раҳма-

туллоҳи алайҳга йўллаган мактубида бундай сатрлар бор экан: **“Аллоҳнинг бандага ёрдами, албатта, унинг ниятига қараб бўлади. Кимнинг нияти холис, мукамал бўлса, унга Аллоҳнинг ёрдами тўла-тўқис бўлади. Илоҳий ёрданинг ноқис бўлиши башарий ниятнинг нуқсонли эканидандир”**.

– Донишмандлар, Аллоҳ таолодан кўрққан инсон нафсини ҳар куни назорат қилиб, худди тижоратдаги шериги билан ҳисоб-китоб қилганидек, у билан ҳисоблашади, дейишган. Кунлик режадаги ишларнинг кутилганидан кам ё зиёда бўлиши ҳам ниятларга боғланади. Аллоҳ таоло: **“(Қасамёд этаман), ҳақиқатан, уни (нафсни) поклаган киши нажот топув”,** дейди (Шамс сураси, 9-оят). Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинишича, Пайғамбар алайҳиссалом ушбу мазмунли оятни тиловат қилганларидан сўнг Аллоҳ таолога бундай дуо қилар эканлар: **“Ё Аллоҳ, нафсимга тақво ато эт, Ўзинг унинг Хожасисан ва энг яхши Поклагувчисан”**.

Гуноҳлардан сақланиб, яхшилик қилувчиларга жаннат ваъда қилинган. Унга эришиш йўли эса осон кечмайди. Қуръони каримда: **“Аллоҳ тақволи бўлганлар ва эзгу иш қилувчилар билан (ҳамиша) биргадир”** (Наҳл сураси, 128-оят), дейилган. Шу боис мўмин киши дунёга муккасидан кетмайди. Ақидасини соф ва мустаҳкам, ниятини тўғри қилади. Қўли ва тили билан бошқаларга зарар етказмайди. Ибодатларда ғайратли бўлади.

Қуръони каримда тақводорлар учун тайёрланган кенглиги осмону ерга тенг жаннатга шошилишга буюрилган. Муфассирлар жаннатга шошилиш бу ибодатларни вақтида адо этиш, жамоатни тарқ этмаслик, тавба ва ихлосда давомли бўлиш каби амаллардир (**“Насафий тафсири”, 1-жилд, 182-бет**), дейди. Бунда эса энг осон ва биринчи қадам – ихлос ила яхши ният қилишдир.

– Вакиллик фаолиятига ҳам тўхталсангиз. Диний идора нашрларига обунани ташкил этишда Наманган вилояти вакилликнинг доимо илдамликни қўлдан бермай келади.

– Раҳбарият ташаббуси билан вилоят вакилликнинг ташкилий тузилмаси қайтадан кўриб чиқилди. Олдимизга масжидларни обод қилиш, ходимларимизнинг ўз устида мунтазам ишлашларини таъминлаш, халқимизнинг диний-маърифий билимларини бойитиш йўлида улкан вазифалар қўйилган. Бу йўлда 192 та масжидда олий ва ўрта махсус диний таълим муассасаларини битирган малакали мутахассислар хизмат қилмоқда.

Обунани ташкил этиш биринчи галда шу соҳа ходимларининг тушунчалари билан боғлиқ деб ўйлайман. Чунки “Ҳидоят”, “Мўминалар” журналлари, “Ислом нури” газетаси маъно-мазмуни жиҳатидан амри маъруф ва наҳйи мункардир. Имом-хатиблар ҳар бир хонадонга кириб боролмаслиги мумкин. Лекин нашрлар кириб боради. Демак, диний таълимотимиз, мавъизаларимиз халқимизга улар орқали етказилади. Шуларни эътиборга олган ҳолда нашрлар вакилликка етиб келган куннинг ўзидаёқ масжидлар орқали обуначиларга етказиш йўлга қўйилган. Кунлик намозлардан кейин ҳам нашрлардан ўқиб берилиб, намозхонларнинг қизиқишлари ошириб борилади. Зеро, диний-маърифий нашрлар тарғиботи имомларимизнинг муҳим вазифаларидан биридир.

– Мазмунли суҳбатингиз учун ташаккур. .

Абдулатиф АБДУЛЛАЕВ
суҳбатлашди.

Соҳибқирон бобомизнинг “Темур тузуклар”ида бундай дейилади: “... Дуогўй кишиларни қадрлардим. Улар билан хилватда суҳбат қуриб, кўнглимдаги мақсадимни айтиб, дуо тилардим. Мажлисларда, базмларда, жанг майдонларида улардан кўп баракотлар топдим.

Дуонинг кучи

Тўхтамишхон билан бўлган жангда ғаним лашкари кўплигидан ва менинг лашкарим эса озлигидан кўп азият тортган эдим. Шу пайт соҳиб дуо бўлмиш Мир Зиёвуддин Сабзаворий бошидан салласини олди, қўлларини дуога очиб (мен учун) Тангридан зафар тилади. Ҳали дуосини тугатмай туриб, дуо таъсири кўриниб, (лашкарим ёғийни қочирдилар)”.

Китобда яна бир ўринда бундай дейилади: “Саройим ҳарамидагилардан бири қаттиқ оғриб, ўлими яқинлашди. Дуогўй саййидлардан ўн икки киши йиғилишиб келдилар. Ҳар бирлари дуо қилди ва у соғайиб яна ўн икки йил яшади”, деб ёзганлар.

Ўз даврининг етук илм соҳибларидан бири Мир Саййид Барака ҳам Соҳибқироннинг руҳий раҳнамоси – пири бўлган. Ибн Арабшохнинг “Ажойибул мақдур...” асаридан олинган иқтибосга кўра: “...Темур доимо: салтанатда эришган жамики нарсам ва мустаҳкам маконларни фатҳ қилишим – булар ҳаммаси Шайх Шамсуддин ал-Фохурий (Шамсиддин Кулол)нинг дуоси; шайх Зайниддин ал-Хавофий (Зайниддин Абу Бакр Тойбодий)нинг химмати ва барча баракотларим эса фақат Саййид Барака ёрдамида бўлган”, деган (К. Каттаев. “Тўри Амир мақбараси ва қабртошлари тарихи”, 88-бет).

Соҳибқирон васиятига кўра, пирлари Саййид Бараканинг оёқ томонига кўмилганида ҳам ҳикмат бор. Зеро, Амир Темурнинг: “Азиз авлиёлар, саҳобалар мақбараларини, қутлуғ қадамжоларни зиёрат этмоқни ҳам фарз, ҳам қарз деб билур эдим”, дея таъкидлари юқоридаги баёнларнинг мантикий давомидир. Бинобарин, бу эзгуликларнинг барчасидан мурод дуо экани ҳам сир эмас.

Шоҳ ва шоир Бобур Мирзо ҳаётида ҳам дуонинг нақадар муҳим бўлганини кўрамиз. У ўғли Ҳумоюн оғир хасталикка чалинганида унинг дардини ўзига олиш учун атрофини айланиб дуо қилади. Дуоси ижобат бўлиб, ўғли соғаяди...

Суюндик Мустафо НУРОТОЙ

Шайх Нуриддин ХОЛИҚНАЗАР,
Ўзбекистон мусулмонлари идораси
раиси, муфтий

Тафриқачи бидъатчи ва ҳавойи наф-
сига тобе кимсадир. Имом Бағавий
рахматуллоҳи алайҳ “Динларини таф-

Фитна – кўз илғамас хатар

(Давоми. Боиланиши ўтган сонларда.)

ТАФРИҚАГА СОЛИШ ФИТНАСИ

Қуйида келган ояти каримада баъзилари
зикр қилинган.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا
بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
مِن قَبْلُ وَلِيُخْلِفْنَ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ
يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

“Зиён, куфр, мўминлар орасига таф-
риқа солиш ва бундан олдин Аллоҳга ва
Унинг Расулига уруш очган кимсани ку-
тиш жойи бўлиши учун масжид қурганлар,
албатта, биз яхшиликдан бошқа нарсани
ирода қилганимиз йўқ, деб қасам ичарлар.
Аллоҳ шоҳидлик берадики, улар, албатта,
ёлғончилардир” (Тавба сураси, 107-оят).

Бу ояти каримада мунофиқларнинг си-
фатлари, қилган қабоҳатлари баён этил-
моқда. Мўминларга зиён келтириш, куфр
уруғларини сочиш, тафриқага солиш, ёлғон
гапириш ва бошқалар шулар жумласидандир.

Тафриқачининг иши Аллоҳга ҳаволадир.
Фирқаланишга даъват этаётган киши-
нинг Ислом динига ҳеч қандай алоқаси
йўқ. Улар Исломдан эмас, Ислом улардан
эмас. Тафриқачининг иши Аллоҳ таоло-
га ҳаволадир ва унинг жазосини ҳам Ўзи
берадир.

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا لَسْتَ
مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا
كَانُوا يَفْعَلُونَ

“Динларини тафриқа қилиб, ўзлари
гуруҳбозлик қилганлар билан ҳеч бир
алоқанг йўқ. Албатта, уларнинг иши
Аллоҳнинг Ўзига ҳавола. Сўнгра қилган
ишларининг хабарини берур” (Анъом су-
раси, 159-оят).

рика қилганлар...” ояти тафсирида қу-
йдагиларни айтади:

قَالَ الْبَغَوِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ: «هُمْ أَهْلُ الْبِدْعِ
وَالْأَهْوَاءِ».

“Улар (тафриқа қилувчилар) бидъат ва ҳаво
эгаларидир” (“Шарҳус сунна”, 1/210).

قَالَ الشَّاطِئِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ: «الْفُرْقَةُ مِنْ أَحْسَنِ
أَوْصَافِ الْمُبْتَدِعَةِ».

Имом Шотибий раҳматуллоҳи алайҳ эса:
“Фирқаланиш бидъатчиларнинг энг ёмон
сифатларидан биридир”, деган.

Эътиқодли киши тафриқа қилмайди.
Эътиқоди мустаҳкам киши суннат ва жа-
моатни маҳкам ушлаб, унга қатъий амал
қилади. Тарафкашликка йўл қўйишдан
эҳтиёт бўлади. Тарафкашлик эса, асосан, ё
эътиқоди суст, ё эътиқоди бузуқ одамга хос.

Таҳовий раҳматуллоҳи алайҳ машҳур
“Ақидатут Таҳовия” китобида бундай дейди:

قَالَ الطَّحَاوِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ: «وَتَتَّبِعِ السُّنَّةَ
وَالْجَمَاعَةَ، وَتَجْتَنِبِ الشُّذُودَ وَالْخِلَافَ وَالْفُرْقَةَ».

“Суннат ва жамоатга эргашамиз.
Ажралиш, хилоф қилиш ва фирқаланишдан
тийиламиз”.

Мазкур асарнинг бошқа жойида:

قَالَ الطَّحَاوِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ: «وَنَرَى الْجَمَاعَةَ
حَقًّا وَصَوَابًا، وَالْفُرْقَةَ زَيِّغًا وَعَذَابًا».

“Биз ҳақ ва тўғри, фирқаларга бўлинишни
йўлдан оғиш ва азоб деб биламиз”, дейилади.

Дарҳақиқат, мусулмонлар мана шу
ақидадан оғишмай унга амал қилган
вақтларида хайр-барака, фаровонликда
тинч яшадилар. Ихтилоф, ўзаро келишмов-
чилик, фирқаларга бўлиниш ва эътиқоднинг
бузилиши уммат орасида турли балоларни
келтириб чиқаради.

Динимиз ўзаро ихтилоф ва тафриқадан қайтаради. Зеро, ихтилоф ва тафриқа инсонлар орасига нифоқ уруғини сочиб, адоват ва фитна пайдо бўлишига сабаб бўлади. Айниқса, динда тафриқага бўлиниш залолат саналиб, инсоннинг икки дунёсини ҳам барбод бўлишига олиб боради. Мусулмон кишиларнинг Раббиси бир, дини бир, Пайғамбари бир, Китоби бир, қибласи бир бўлса, нима учун тафриқа қилиш керак?!

Тафриқа гуноҳи кабирадир. Шу гуноҳи кабира билан оламдан ўтган киши жоҳилиятда вафот этган ҳисобланади.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Ким итоатдан чиқиб, жамоатдан ажралиб ўлса, жоҳилият ўлимида ўлибди. Ким бир жамоага ғазаб қиладиган ёки бир жамоага чақирадиган ёхуд бир жамоага ёрдам берадиган кўр байроқ остида урушса ва ўлдирилса, жоҳилият ўлимида ўлибди. Ким умматимга қарши чиқиб, солиҳию фосиғини урса, мўминга парво қилмаса, аҳдлашувчини аҳдига вафо этмаса, бас, у мендан эмас, мен ундан эмасман”**, дедилар» (Имом Муслим ривояти).

Ҳадиснинг шарҳи юқорида ўтди.

Тафриқачи шайтон йўлидадир. Шайтон тафриқа ва бўлинишга чақиради. Раҳмон эса жамоат ва ҳамжиҳатликка чақиради. Ким биринчи йўлни тутса, унинг ишига шайтон аралашади. Шайтон аралашган ишнинг оқибати ҳаммага маълум. Ким иккинчи йўлни танласа, мақсадига етади ва ишида қут-барақа бўлади.

Абу Саълаба Хушаний розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Амр айтиб берган эди: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам бир манзилга тушсалар, одамлар дара ва водийларга тарқалиб кетишарди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Сизларнинг бу дара ва водийларда тарқалиб кетишингиз, албатта, ўша нарса шайтондандир”**, дедилар. Шундан кейин бир жойга тушсалар, бир-бирларига қўшилиб олишарди. Ҳатто (уларни кўрган одам) агар уларнинг устига мато ёпилса, уларни тўлиқ

ўраб оларди деб айтиларди» (Имом Абу Довуд ривояти).

Тафриқа дўзахга олиб боради. Тафриқа қилиш, бўлиниш ва айрилиш буларнинг ҳаммаси эгри йўллардир. Бу йўллар инсонни фақат зулмат ва дўзах сари етаклайди.

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Аллоҳ таоло менинг умматимни залолатга жамламайди. Аллоҳнинг қудрат қўли жамоат узрадир. Кимки жамоатдан ажралса, жаҳаннамга киради”**, дедилар» (Имом Термизий ривояти).

Тафриқачи Иблиснинг энг яқин аскарисидир. Бу қуйидаги ҳадисда келган.

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Иблис ўз тахтини сув устига қўяди ва ўз лашкаридан гуруҳларни юборади. Уларнинг энг кўп фитна қилувчиси унга энг яқиндир. Бириси келиб, “Ундоқ қилдим, бундоқ қилдим”, дейди. У бўлса, “Ҳеч нарса қилмабсан!” дейди. Кейин бошқа бири келиб, “Уни хотини билан орасини бузгунимча тарк этмадим”, дейди. У эса ўшани ўзига яқинлаштириб: “Сен қандай яхшисан!” дейди”**, дедилар» (Имом Муслим ривояти).

Ҳеч бир ишда тафриқа мумкин эмас! Дин ишларида тафриқадан қайтарган Ислому дунё ишларида ҳам бўлинишни ман этади.

Таомни кўпчилик бўлиб ҳамжиҳат ейилса, унга барақа киради. Алоҳида алоҳида бўлиниб ейиш эса, баракани кетказди.

Ваҳший ибн Ҳарб розияллоҳу анҳу отасидан, у эса бобосидан ривоят қилади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг асҳоблари айтдилар: **“Еяпмиз, тўймапмиз”**. Шунда ул зот: **“Эҳтимол, бўлиниб олгандирсизлар?”** дедилар. Улар: **“Ҳа”**, дейишди. **“Таомингизни биргалашиб енглар ва Аллоҳнинг исмини айтинглар, унга барақа берилади”**, дедилар» (Имом Абу Довуд ривояти).

(Давоми бор.)

Дунёда ҳеч бир инсон Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламчалик яхши кўрииб, мақтов билан ёд этилмаган. У зотни Аллоҳ таолонинг Ўзи улуғлаган, фаришталар ҳам, пайғамбарлар ҳам мадҳ этганлар. “Муҳаммад” исмининг маъноси ҳам тўхтовсиз мақталадиган деганидир.

Муҳаммад алайҳиссаломга муҳаббат

Анас ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Сизлардан бирингиз токи мен унга боласидан, отасидан ва барча инсонлардан севиқли бўлмагунимча мўмин бўла олмайди”**, дедилар (Имом Муслим ривояти).

Абу Саид розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Ўзини мақташ эмас-у, мен қиёматда Одам болаларининг сайи-диман”**, дедилар (Имом Бухорий ривояти).

Уламолар Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламга бўлган муҳаббатни фарз ва фазилат даражадаги муҳаббатга ажратганлар.

Фарз даражадаги муҳаббат Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламга ваҳий билан билдирилган барча ҳукмларга рози бўлиш ва тўлиқ қабул қилишдир. Яъни, у зотнинг Аллоҳ таоло ҳузуридан келтирган барча шаръий ҳукмларини муҳаббат билан қабул қилиш ҳар бир мўмин кишига фарз ҳисобланади.

Фазилат даражадаги муҳаббатда эса, мусулмон кишининг барча ишларида Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам-

нинг суннатларига тақлид қилиб яшашни яхши кўриш тушунилади. Яъни ейиш-ичиш, кийиниш, муомала ва ҳоказо ҳаётнинг ҳар бир жабҳасида у зотнинг кўрсатмаларига амал қилиб яшашга муҳаббатли бўлиш ҳар бир мўмин киши учун улуғ фазилат бўлади.

Киши **“Лаа илааҳа иллаллоҳ Муҳаммадур росулуллоҳ”** (Аллоҳдан ўзга илоҳ йўқ, Муҳаммад алайҳиссалом Аллоҳнинг элчисидир) дейиш билан мусулмонга айланади. Муҳаммад алайҳиссаломни “Аллоҳнинг элчиси” деб эътироф этишнинг ўзи у зотнинг буйруқларига бўйсунитиш, берган хабарларини тасдиқлашни, Аллоҳга у зот алайҳиссаломнинг кўрсатмаларига кўра ибодат қилишни тақозо этади. Шу маънода у зотни яхши кўриб улуғлаш ибодат ҳисобланади.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламни ҳақиқий таниш орқали у зотга нисбатан қалбда муҳаббат юзага келади. Набий алайҳиссаломни яқиндан таниган саҳобалар у зотни улуғлаб яхши кўришда бошқаларга намуна бўлганлар. “Шарҳу шифо” асарида қуйидаги ривоят келтирилган: «Али розияллоҳу анҳудан: “Расулуллоҳга бўлган муҳаббатларингиз қандоқ эди?” деб сўраганларида, у зот: “Аллоҳга қасамки, у зот бизга молларимиздан ҳам, болаларимиздан ҳам, оталаримиздан ҳам, оналаримиздан ҳам, чанқоқ кишига салқин сувдан ҳам маҳбуброқ эдилар”, дея жавоб берган».

Уламолар Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламни яхши кўриш ва у зотни улуғлашнинг асосларини бир неча қисмга ажратганлар:

Набий алайҳиссаломни барча инсонлардан афзал билиш, ҳақларида доимо одобга риоя қилиш, хабарларини тасдиқлаш, кўрсатмаларига эргашиш, у зотни ҳимоя қилиш, суннатларини ҳимоя қилиш ва ёйиш.

1. Набий алайҳиссаломни барча инсонлардан афзал билиш. Яъни ҳар бир мусулмон киши Муҳаммад алайҳиссаломни инсониятнинг энг афзали деб эътиқод қилиши лозим.

2. Набий алайҳиссалом ҳақларида доимо одобга риоя қилиш. “Набий алайҳиссалом ҳақларида одобга риоя қилиш” деганда, асосан, қуйидаги кўрсатмаларни яхши кўриб бажариш тушунилади.

Набий алайҳиссалом ҳақларида одобга риоя қиладиган киши, Қуръонда буюрилганидек, у зотга доимо салавот ва салом айтиб юриши керак. Қуръони каримда: **«Албатта, Аллоҳ ва Унинг фаришталари Набийга салавот айтурлар. Эй иймон келтирганлар! Сиз ҳам унга салавот айтинг ва салом юборинг»** (Аҳзоб сураси, 56-оят), деб буюрилган.

Уламолар умр давомида бир марта салавот ва салом айтиш фарзлиги ушбу оят билан собит бўлганини, аммо у зотнинг номлари зикр қилинганда, ё ҳар бир мажлисда, ё ададга чекламасдан доимий равишда салавот ва салом айтиб юриш вожиблиги ҳадислар билан собит бўлганини айтганлар.

Салавот айтишнинг аҳамияти ҳақида Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Унинг олдида мен ёдга олинганимда менга салавот айтмаган кишининг бурни ерга ишқалсин”**, деганлар (Имом Термизий ривояти).

Эътибор берадиган бўлсак, ташахҳудда, хутбада, жаноза намозида, азондан кейин, дуо қилаётган пайтда ва ҳоказо кўплаб ибодатларда у зотни улуғлаб салавот айтиш жорий қилинган.

Набий алайҳиссалом ҳақларида одобга риоя қилиш, у зотни кўпроқ ёд олиш, инсонларга у зотнинг суннатларидан таълим бериш, мартабалари ва ҳақларини ўзгаларга билдириш каби ишлар билан амалга оширилади.

У зотнинг ҳақларида одобга риоя қилган киши номларини ҳамиша ҳурматлаб, исмларини айтишда, пайғамбарликларини ифодаловчи “набий” ё “расул” сифатлари билан бирга айтиш керак.

3. У зотнинг берган хабарларини тасдиқлаш. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг айтган хабарларини тасдиқлаш ва у зотни ёлғон гапиришдан пок деб билиш иймон тақозоси ҳисобланади.

4. У зотнинг кўрсатмаларига эргашиш. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламга муҳаббатли бўлиш у зотнинг феъллари ва сўзларига эргашишни тақозо қилади. Зеро, у зотга эргашиш иймоннинг асли экани ва жуда улкан бахту саодатга сабаб бўлиши Қуръони каримда баён қилинган: **«Сен: “Агар Аллоҳга муҳаббат қилсангиз, бас, менга эргашинг. Аллоҳ сизга муҳаббат қилади ва сизларнинг гуноҳларингизни мағфират қилади!” деб айт»** (Оли Имрон сураси, 31-оят).

5. У зотни ҳимоя қилиш. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламни ҳимоя қилиш у зотга бўлган муҳаббатнинг энг улкан аломатларидан ҳисобланади. Шу боис у зотнинг пок сийратларини ҳимоя қилиш ҳар бир мусулмонга лозим бўлади. Шунингдек, Расулуллоҳнинг саҳобаларини ҳам, аёлларини ҳам.

6. У зотнинг суннатларини ҳимоя қилиш. Расулуллоҳнинг суннатларини ҳимоя қилиш – уларни ёдлаш ҳамда бузғунчи ва жоҳилларнинг нотўғри талқин қилишларига қарши курашиш тушунилади.

Ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг: **“Биздан бир нарсани эшитиб, эшитганидек етказган кишини Аллоҳ неъматлантурсин. Эҳтимол, хабар етказилган киши эшитувчидан кўра фаҳмловчироқдир”**, деяётганларини эшитганман» (Имом Термизий ривояти).

Абдулқодир АБДУРРАҲИМ,
Имом Бухорий номидаги
Тошкент ислом институти
“Ақоид ва фикҳий фанлар”
кафедраси доценти

Халқ ва дин ғами

Алишер Навоийнинг 1465–1469 йиллари Самарқанд мадрасасида таҳсил олиши илмий ва ижодий салоҳиятининг янада юксалишига катта хизмат қилди. Бу илм даргоҳида у Хожа Жалолиддин Фазлуллоҳ Абулайснинг таълим-тарбиясидан баҳраманд бўлди.

Қувваи ҳофизаси кучлилиги туфайли Қуръони каримни ва Фаридуддин Атторнинг “Мантиқут тайр” достонини ёд олди. Шу боисдан Навоий ҳазратлари ижодига Қуръони карим, тафсирулар ва ҳадиси шарифлар таъсири борлигини инкор этиб бўлмайди. Бунини ўзи ҳам тасдиқлайди: “...Кўпрак авқотим Каломуллоҳ иштиғоли ва анинг тафосири қийлу қоли била ўтар эрди, то аҳодис дарёсиға ғавс қилур эрдим ва андин гаронмоя (қимматбаҳо) гавҳарлар иликка кивурур эрдим”.

Давлатшоҳ Самарқандий Алишер Навоийга “Мир Низомид-дин”, яъни “Диннинг низоми” деб юксак баҳо берган. Алишер Навоий билан бир даврда яшаган замондошлари уни “Низомиддин Мир Алишер” деб улуғлаганлар.

Ўтган асрнинг бошларида шўро мафкураси халқимизни Ислом дини ва маърифатидан маҳрум қилиб, маънавиятимизга катта зарар етказди. Афсусли жиҳати шундаки, айни мафкура ҳукм сурган замонда Ҳазрат Навоийнинг ҳаёт йўли ва адабий меросини диний тасаввуфий тамойиллардан ажратган ҳолда ўрганиш ва таҳлил этиш нотўғри ва чалкаш ёндашувларни келтириб чиқарди.

Ҳазрат Навоий ижодига баҳо беришда дастлаб Қуръони карим, ҳадиси шарифлар, тасаввуф, балоғат ва фасоҳат илмларидан етарли даражада хабардор бўлиш керак. Аксинча, ҳар қандай тадқиқотчи жуда жўн ва юзаки хулосалар чиқариши аниқ.

Алишер Навоий нақшбандия тариқати таълимоти ва кўрсатмаларини ўз ижодий фаолиятида бадий ифода ва тимсоллар орқали кўрсатиб берганини алоҳида

таъкидлаб ўтиш лозим. Манбаларда Алишер Навоий устози ва пири Нуриддин Абдурахмон Жомийнинг тавсияларига амал қилгани айтилган.

Ислом дини аҳкомларини яхши билганини деярли барча асарлари, айниқса, “Арбаъин” (“Қирқ ҳадис”), “Вақфия”, “Назм мул жавоҳир”, “Сирожул муслимин” яққол тасдиқлайди. Алишер Навоий мўмин банда ва шоир сифатида Аллоҳнинг тавҳиди ва шариат аҳкомларидан асло оғишмаган.

Хондамир бир ўринда бу зотни ниҳоятда тақводор, динимиз аҳкомларига сидқидилдан ва ихлос билан амал қилиб яшаганини таъкидлайди. Тарихчи Восифий бу беназир зот оила қуришга имкони ва лаёқати бўлишига қарамай, зуҳд ва тақво юзасидан оила қурмагани, бутун умрини дин ва халқ хизматиға бағишлаганини айтади. Зеро, мутафаккир шоир “Назм мул жавоҳир” асарида бундай дейди:

Иймон топқон кишига ҳақ раҳматидин,

Ғам йўқ шайтон вавасау заҳматидин.

Иймон мадор ўлди кўнгул қувватидин,

Кўнгул аро қувват ўлди дин сиҳхатидин.

Чиндан ҳам ҳазрат Алишер Навоий бир умр эл-юрт ва миллат қайғуси билан яшади, шу йўлда мол-мулкни аямади, ўз нафси ва манфаатидан халқнинг манфаатини устун қўйди. У Ҳусайн Бойқаро саройида муҳрдорлик ва бош вазирлик мансабларида хизмат қилди. Шу расмий амалларини бажаришда эл-юртнинг обод ва фаровон бўлишини ўйлаб иш тутди, муҳтож ва фақирларга хайру эҳсонлар улашди. Ночор талабалар ва уй-жойи йўқ илм аҳлини уй-жойлар билан таъминлади. Алишер Навоий давлат ишларида фаол иштирок этиш баробарида ўз мансаби ва вазифасини суиистеъмол қилувчи шахсларни қаттиқ танқид қилди ва уларнинг кирдикорларини фош этиб тўғри иш юритиши ва адолатдан оғишмасликка чақирди:

Адл айлаки, ул халқ ҳаёти бўлмиш,

Хуш ул кишиким, адл сифоти бўлмиш.

*Ҳам мулк била адл жиҳоти бўлмиш,
Ҳам адл била мулк саботи бўлмиш.*

Шоир жамиятда адолат байроғи баланд кўтарилса, унинг ҳар бир фуқароси ўз ишини адолат билан амалга оширса, мамлакат тараққиёт йўлига киришини таъкидламоқда.

“Маҳбул қулуб” асарида ижтимоий табақаларнинг ўрни ва хизматини баён этиб, ҳатто шоҳ Ҳусайн Бойқаро хатога йўл қўйганини кўрганда жуда нозик-таъблик ва истиҳола билан эслатиб ўтади. Айниқса, бу асарда вазирлар, қози, муфтий ва шайхулислом каби ижтимоий табақа масъулларининг ўз мансабидан фойдаланиб порахўрлик, гуноҳ ишлардан тап тортмаслиги, халқнинг ҳақидан қўрқмаслиги ва бу билан ўзларига ҳам, халойиққа ҳам катта зиён етказишларини танқид қилади.

Хондамирнинг қайд қилишича, Алишер Навоий ўз маблағлари ҳисобидан Ҳиротда ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларида бир неча мадраса, 40 та работ, 17 та масжид, 10 та хонақоҳ, 9 та ҳаммом, 9 та кўприк, 20 га яқин ҳовуз қурдирган ёки таъмирлаш ишларини амалга оширган. Улар орасида Ҳиротдаги “Ихлосия”, “Низомия” мадрасалари, “Халосия” хонақоҳи, “Шифоия” шифохонаси, қориларга мўлжалланган “Дорул-хуффош” биноси, Марвдаги “Хусравия” мадрасаси, Машҳаддаги “Дорул-хуффош” хайрия биноси ва бошқа ноёб меъморий ёдгорликлар бор.

Алишер Навоийни фақат шоир деб улуғлашимиз тўғри эмас. У халқпарвар, илмпарвар ва юртпарвар шахс бўлганини асло эсдан чиқармаслик керак. У олиму фузалолар, шоиру адибларни ўз ҳузурига чорлаб, мунтазам илмий-маърифий суҳбатлар ва баҳс-мунозаралар ташкил этган. Бу эса мамлакатда илм аҳлига эҳтиромни ошириб, илмга қизиқишни янада кучайтиради. Алишер Навоий кўплаб олимлар, шоир ва адибларга ҳомийлик қилиб, катта ижодий ишларни амалга оширишларига яқиндан ёрдам берган.

Бобомурод ЭРАЛИ

Шукрки, юртимиз кўркига кўрк қўшаётган масжидларимиз сони кун сайин кўпаймоқда. Ана шундай обод, уч асрлик тарихга эга масканлардан бири “Мойбулоқ” жомесидир.

Уч асрлик жоме

Каттақўрғон туманида жойлашган мазкур масжидда “Мойбулоқ” ва “Қоқсой” маҳаллалари аҳолиси тоат-ибодат қилишади.

XVIII асрга оид масжид дастлаб хонақоҳ бўлган. 1936 йилда ҳашар йўли билан қайта қурилган. 1990–1992 йилларда эскирган жоме биноси қайта таъмирланиб, 100–120 нафар намозхонга мўлжаллаб кенгайтирилган. 2013 йилда қўшимча 120 ўринли хонақоҳ қурилди. Намозхонлар сони кўпайиши тўғрисида масжид биносини кенгайтиришга 2019 йил баҳорида киришилган бўлса, 2023 йил Рамазонда 3000 ўринли жоме қад ростлади.

1936 йили қишлоғимизга Бухоро амирлигидан Ҳусайн Эшон бобо имомлик қилиш учун жўнатилган. Эшон бобонинг еттинчи авлоди бўлган Шерхон Ибодов 1957–1975 йилларда масжидимизда имомлик қилган. 1976–2021 йилларда масжидга Қўлдош Бадалов, Мардон Очилов, Сулаймон Тўраев, Камолиддин Жиянов, Мансур Маликов каби домлалар имомлик қилган. 2021 йилдан бу шарафли ишни Суннатилла Ҳакимов бажариб келмоқда.

Аллоҳнинг уйлари ободлигига ҳисса қўшаётган ҳар бир мўмин-мусулмонни Раббимиз Ўзи ваъда қилган мукофот билан сийласин. Пайғамбаримиз алайҳиссалом: **“Ким Аллоҳ учун масжид бино қилса, Аллоҳ унга жаннатда уй бино қилади”**, дедилар (Имом Термизий ривояти).

Хушмамат УМАРОВ,
Каттақўрғон тумани

Ассалому алайкум ва
рахматуллоҳи ва
баракотух.

СЎРАГАН ЭДИНГИЗ...

САВОЛ: Рўзадор киши кундуз кунни ғусл қилиши (чўмилиши) мумкинми?

ЖАВОБ: Рўза тутган киши кундуз кунни эҳтилом бўлиб қолса, ғусл қилиши вожиб бўлади.

Имоми Аъзам рўза тутган киши исиб кетганида бошидан сув қуйиб чўмилса, сувга шўнғиса, намланган кийимга ўранса, макрух бўлади, деганлар. Ва бу ҳолатлардан (рўзадан) озорлангани учун бўлмаса, Имом Абу Юсуф раҳимахуллох наздида макрух бўлмайди (“Фатавои ҳиндия” ва “Муҳити Сарахсий”).

САВОЛ: Рўза тутган киши эҳтилом бўлса, рўзаси очиладими?

ЖАВОБ: Йўқ. Эҳтилом бўлиш билан рўза очилмайди. Ибн Аббос розияллоху анхумодан ривоят қилинади. Расулulloх соллаллоху алайҳи ва саллам: “*Уч нарсa рўзадорнинг рўзасини очмайди: (беихтиёр) қайт қилиш, қон олдириш ва эҳтилом бўлиш*”, дедилар (Имом Баззор ривояти).

Рўзадорга ғусл вожиб бўлса, ғуслда оғзини ғарғара қилиб, бурнини ачитиб чаймайди.

САВОЛ: Мен талабаман, рўза тутишга қийналаман. Дўстларимга ифторлик қилиб берсам, рўза тутганнинг савобини оламанми?

ЖАВОБ: Рамазон рўзаси соғлом, муқим, оқил ва балоғатга етган ҳар бир мусулмонга фарздир.

Абу Ҳурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади. Набий соллаллоху алайҳи ва саллам: “*Кимки узрсиз ва касал бўлмасдан Рамазондан бир кунини рўза тутмай ўтказса, унинг ўрнини умр бўйи тўтилган рўза боса олмайди*”, деганлар (Имом Насоий ривояти).

Касаллар (рўза тутса, дарди оғирлашадиган ё тузалиши ортга суриладиган бўлса), сафардаги кишилар, рўза тутса ўзига ё фарзандига (ҳомиласига) зарар бўлишидан қўрққан ҳомиладор ва эмизикли аёллар рўза тутмаса бўлади. Кейинчалик қазосини тутиб беради.

Шариат икки тоифа кишиларга: қарилик сабабли умуман рўза тутишга ярамайдиган, кундан-кунга жисмонан заифлашиб бораётган ёши улуғ кексаларга ва тузалишига умид бўлмаган сурункали касал, рўза тутса, саломатлигига зиён етадиган бемор кишига Рамазон рўзасини тутмасликка ва ўрнига ҳар кунни учун фидя беришга рухсат берган.

Рўза тутиш сабабидан иш ёки ўқишда қийинчиликка дуч келиш каби вазжлар шаръий узр ҳисобланмайди. Дўстларга ифтор қилиб бериш билан фарз рўза соқит бўлмайди.

САВОЛ: Рўзани бузадиган амаллар ҳақида маълумот берсангиз.

ЖАВОБ: Рўзадор қасддан овқат еса, сув ичса, дори истеъмол қилса ёки жинсий алоқа қилса, рўза бузилади. Бу ҳолатларда ҳам қазо, ҳам каффорат вожиб бўлади.

Рамазон рўзасидан бошқа рўзаларда каффорат йўқ.

Куйидаги ҳолатларда рўза бузилиб, қазо тутиш вожиб, каффорат вожиб бўлмайди:

– тонг отмаган, деб ўйлаб сахарлик қилса ёки кун ботди, деб ўйлаб оғзини очиб юборса-ю, сўнг тонг отиб қолгани ёки кун ботгани маълум бўлса;

– аёлини ўпиши ёки қучоқлаши сабабли жунуб бўлиб қолса;

– ҳукна – клизма қилдирса;

– бурнига дори томизса.

Беихтиёр қайт қилса, рўза бузилмайди. Лекин қасддан, зўрлаб, оғзи тўлиб қайт қилса, рўзаси бузилади ва қазосини тутиш вожиб бўлади.

Куйидаги ҳолатларда рўза бузилмайди:

– рўза тутгани эсида йўқ ҳолатда еса, ичса, яқинлик қилса;

– уйкусида ёки аёлига қараб жунуб бўлиб қолса;

– қон олдирса;

– сурма қўйса;

– аёлини ўпса-ю, жунуб бўлмаса.

Аммо рўзадор одам бундай ишлардан ўзини тийиши лозим.

Рўзадор учун қуйидаги ишлар макруҳ:

– нафсига ишонмаган киши аёлини ўпиши;

– бирор нарсани татиб кўриши ва мисвоқдан бошқа нарса билан тишни тозалаши;

– эмизикли рўзадор аёлнинг боласига заруратсиз таом чайнаб бериши.

САВОЛ:

Зонт ютиш рўзани бузадими?

ЖАВОБ:

Зонт ошқозонни текширадиган асбоб. Ундан ошқозонни тасвирга олиш ва ундаги касалликка ташхис қўйишда фойдаланилади.

Рўзадор мойланмаган ё намланмаган қуруқ зонтни ютса, рўзаси бузилмайди. Имом Косоний: “Ичга кирган нарса ичда ўрнашиб қолса рўза бузилади”, деганлар (“*Бадоиъус санойи*”).

“Агар бирор таомга ип боғлаб ҳалқумидан ўтказса (яъни ютса), ипнинг бошқа тарафи қўлида қолса, рўза очилмайди. Ип узилиб кетса, рўза очилади” (“*Бахрур роиқ*”).

Рўза очилмаслиги учун зонт ютиш жараёнида унга ёғ ёки дори суртилмаган, қуруқ ҳолатда бўлиши лозим. Акс ҳолда, рўза очилади. Ёғ суртилмаган зонтни ютиш бемор учун катта машаққат туғдиради. Баъзан зонт учидаги тасвирга олиш қурилмасини ошқозонга сув юбориш орқали тозалаб туриш зарурати пайдо бўлади. Сувнинг ичкарига кириши билан шубҳасиз рўза бузилади.

Зонт ютиши керак бўлган бемор шариатнинг умумий рухсатидан фойдаланиб, зонт ютадиган куни рўза тутмасдан Рамазондан кейин бир кун тутиб бериши мумкин.

САВОЛ:

Қурилиш бўёқларининг ҳиди рўзани очмайdimи?

ЖАВОБ:

Табиий ҳолатда келиб турган ҳид рўзани очмайди. Лекин рўзадор атайлаб ўткир ҳидли нарсани ҳидлаши макруҳ.

САВОЛ:

Олов теккан нарса билан оғиз очиш мумкин эмасми?

ЖАВОБ:

Имкон бўлса, хурмо билан, бўлмаса, сув билан оғиз очиш суннатга мувофиқ. Лекин бу нарсалар бўлмаса, бирор мева ёки олов теккан нарса билан оғиз очишнинг зарари йўқ.

САВОЛ:

Рўзадор чанқаганда сувни ютмай ғарғара қилса бўладими?

ЖАВОБ:

Заруратга қараб рўзадор одам оғзини эҳтиёт бўлиб, охиста чайиши мумкин. Лекин ғарғара қилиб оғиз чайиш макруҳ. Чунки сувни ютиб юборса, рўза очилади ва қазосини тутиш шарт бўлади.

САВОЛ:

Рўза одам тиш пастасидан фойдаланса бўладими?

ЖАВОБ:

Рўзадор киши тишларини тозалашда тиш пасталаридан фойдаланиши мумкин. Аммо тиш пастаси аралашган сўлакни ютиб юборилса, рўза очилади.

Айрим замонавий уламолар рўзадорга тиш пастасидан оғизни ёпишдан олдин ёки ифтордан кейин фойдаланишни тавсия этганлар.

Ўзбекистон мусулмонлари идораси

Фатво маркази (78) 150-33-44.

Аҳли сунна вал жамоанинг эътиқоди бундай: “Ким кичик ёки катта гуноҳ қилиб, тавба қилмасдан вафот этса, Аллоҳ таоло хоҳласа, фазл айлаб унинг гуноҳларини кечадди, хоҳласа, адолат айлаб уни азоблайди. Иймон билан вафот этган ҳамма бандалар катта ё кичик гуноҳларни қилган бўлсалар ҳам, шафоат қилинади. Пайғамбаримиз алайҳиссалом бундай марҳамат қилганлар: **“Шафоатим умматимдан катта гуноҳ қилувчиларга бўлади. Ким уни инкор қилса, қиёматда унга эришмайди. Уни намоз ўқигувчиларга бўлади деб ўйлайсизларми? Уни рўзадорларга бўлади деб ўйлайсизларми? У (шафоатим) хатокор мусулмонларга бўлади”** (Имом Термизий, Имом Абу Довуд ва Имом Ибн Можа ривояти).

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам марҳамат қиладилар: **«Қачон қиёмат бўлса, одамлар тўпланиб, Одам алайҳиссаломнинг ёнларига келиб: “Бизни шафоат қилинг”, дейишади. Одам алайҳиссалом: “Шафоат қилиш ҳуқуқи менда йўқ. Нухнинг олдида боринглар”, дейди. Нух алайҳиссаломнинг олдида бориб: “Бизни шафоат қилинг”, дейишади. Нух алайҳиссалом: “Менда шафоат қилиш ҳуқуқи йўқ, Иброҳимнинг олдида боринглар”, дейди. Иброҳим алайҳиссаломнинг олдида бориб: “Бизни шафоат қилинг”, дейишади. Иброҳим**

алайҳиссалом: “Менда шафоат қилиш ҳуқуқи йўқ, Мусонинг олдида боринглар”, дейди. Мусо алайҳиссаломнинг олдида бориб: “Бизни шафоат қилинг”, дейишади. Мусо алайҳиссалом: “Менда шафоат қилиш ҳуқуқи йўқ, Исонинг олдида боринглар”, дейди. Исо алайҳиссаломнинг олдида бориб: “Бизни шафоат қилинг”, дейишади. Исо алайҳиссалом: “Менда шафоат қилиш ҳуқуқи йўқ, Муҳаммад алайҳиссаломнинг олдида боринглар”, дейди. Сўнг улар шафоат сўраб олдимга келишади. “Менда шафоат қилиш ҳуқуқи бор”, дейман. Сўнг тураман ва Аршининг остида “Мақоми маҳмуд” дейиладиган жойда сажда қиламан ва Аллоҳ менга илҳом қилган ҳеч бир ҳамд айтувчи айтмаган ҳамдлар билан Аллоҳ таолога ҳамд айтаман. Аллоҳ таоло: “Эй Муҳаммад, бошингизни кўтаринг! Шафоат қилинг, шафоатингиз қабул қилинади. Сўранг, сўраганингиз берилади”, дейди. Мен бошимни кўтариб: “Эй Раббим, менга умматимдан катта гуноҳ қилганларни шафоат қилишимга изн беришингни ваъда қилган эдинг”, дейман. Аллоҳ таоло: “Боринг, қалбида зарра ёки бир дона арпа миқдорича иймони бор кишиларни дўзахдан чиқаринг”, дейди. Мен яна сажда қиламан. Аллоҳ таоло: “Эй Муҳаммад, бошингизни

кўтаринг! Шафоат қилинг, шафоатингиз қабул қилинади. Сўранг, сўраганингиз берилади”, дейди. Мен бошимни кўтараман. Аллоҳ таоло айтади: “Боринг ва қалбида бир дона хантал уруғи миқдорича иймони бор кишиларни дўзахдан чиқаринг”. Мен яна сажда қиламан. Аллоҳ таоло: “Эй Муҳаммад, бошингизни кўтаринг! Шафоат қилинг, шафоатингиз қабул қилинади. Сўранг, сўраганингиз берилади”, дейди. Мен бошимни кўтариб: “Эй Раббим, умри давомида бир марта “Лаа илааҳа иллаллоҳ” деган барча кишиларни шафоат қилишимга изн бер”, дейман. Аллоҳ таоло айтади: “Иззатим ва жалолимга қасамки, бу Менинг ҳукмим, боринг, умрида бир марта “Лаа илааҳа иллаллоҳ” деган кишиларни дўзахдан чиқаринг”...» (Имом Бухорий, Имом Муслим ва Имом Аҳмад ривояти).

«Яқинда Раббингиз сизга (шундай неъматларни) ато этурки, сиз, албатта, (ундан) рози бўлурсиз» (Зуҳо сураси, 5-оят). Бу оят шафоатнинг ҳақлигини инкор қилиб бўлмайдиган далилдир.

Кофирлар дўзахда мўминларнинг ўрнига азоб тортишади. Ояти каримада огоҳлантирилади: «Албатта, улар ўзларининг юк (гуноҳ)ларини ҳам, у юклари билан бирга (бошқа) юкларни ҳам кўтарурлар...» (Анкабут сураси, 13-оят).

Кофирлар мўминларни ёмон кўрганлари, ҳақорат, ғийбат қилганлари ва мўминларга қарши уруш қилганлари учун мўминлар ўрнига азоблашишга лойиқдирлар.

“Ат-Тамҳид фи баёнит тавҳид” асаридан Имом Бухорий номидаги Тошкент ислом институти илмий ишлар ва фан бўйича проректори Соатмурод ПРИМОВ таржимаси

Азон мўъжизаси

Динимизда исм қўйилганда чақалоқнинг ўнг қулоғига азон, чап қулоғига эса иқомат айтиш ва унинг ҳаққига дуо қилиш мустаҳаб амаллардан ҳисобланади.

Яқинда набирали бўлган синглим чақалоққа исм қўйиш учун уйига таклиф қилди. Пешин намозидан сўнг унинг уйига бордим. Ҳамма чақалоқ атрофида гирдикапалак. У эса йиғидан ҳеч тўхтамасди. Тезда ўнг қулоғига азон, чап қулоғига такбир айтиб, ҳаққига хайрли дуо қилдим. Алҳамдулиллаҳ, азон айтган пайтимда чақалоқ йиғидан тўхтаб, уни маҳлиё бўлиб тингларди.

Пайғамбаримиз Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам: “Янги фарзанд кўрган киши унинг ўнг қулоғига азон ва чап қулоғига такбир айтсин. Шунда унга Умму Сибён* зарар етказа олмас”, деб марҳамат қилганлар (Имом Абу Яъло ривояти). Абу Рофеъ розияллоху анҳудан ривоят қилинади: “Мен Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг Фотима ва Алининг ўғиллари Ҳасан туғилганида қулоқларига азон (ва такбир) айтганларини кўрдим” (Имом Термизий ривояти).

Азон ва иқомат айтиб бўлганимдан сўнг “таҳник”ни қилдим, бу бизда “танглай кўтариш” дейилади. Бу бирор ширинликни (масалан, хурмо) чайнаб ёки эзиб, оз миқдорда бармоққа олиб боланинг оғзига суриб қўйиш. Боланинг биринчи бўлиб тотадиган нарсаси ширинлик бўлсин ва она кўкрагига тезда ўргансин деган мақсадда қилинади.

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам яшаган жойда ширинлик ва қувват берувчи мева хурмо бўлгани учун таҳник, асосан, шу мева билан қилинган. Абу Мусо Ашъарий розияллоху анҳу айтадилар: «Ўғлим туғилганида уни кўтариб Пайғамбаримиз алайҳиссалом ҳузурларига бордим. У зот унга Иброҳим деб исм қўйдилар, хурмо билан таҳник қилдилар. Барака тилаб дуо қилдилар ва менга узатдилар» (Имом Муслим ривояти).

Фулом ДУВЛАЕВ,
Самарқанд вилояти

* Болаларга зиён етказадиган жин тоифаси.

ТУНУ КУН ОЧИҚ МАСЖИД

Бирлашган Араб Амирликларининг “Шайх Зайд” масжиди мухташамлиги ва мафтункор дизайни билан сайёҳларни ўзига жалб этиб келмоқда.

БАА ҳукумати зиёратчиларга қулайлик яратиш мақсадида унинг иш вақтини 24 соатлик тизимга ўзгартирди.

Энди сайёҳлар “Шайх Зайд” масжидига кечаю кундуз ташриф буюришлари мумкин, деб ёзади Khaleej Times нашри. Бу янгиликдан барча мамнун бўлди.

“МУСУЛМОНЛАР МЕРОСИ ОЙЛИГИ”

АҚШнинг 300.000 дан ортиқ мусулмон истиқомат қиладиган Монтклер шаҳрида “Мусулмон мероси ойи” бўлиб ўтди.

Шаҳар мэрининг қайд этишича, мусулмонлар ҳудуд ривожига улкан ҳисса қўшиб келмоқда. Шунинг учун ҳам Монтклер шаҳар кенгаши январь ойини “Мусулмон мероси ойи” деб эълон қилди.

ХАЛҚАРО ҚУРЪОН МУСОБАҚАСИ

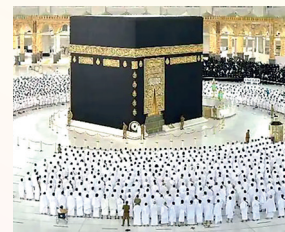
Мисрнинг Вақф ишлари вазирлиги 2024 йилда Қуръони каримни ёдлаш, тиловат, тафсир ва таржима қилиш бўйича XXXI

халқаро танловни эълон қилди, деб хабар беради IQNA нашри.

Вазирлик маълумотларига кўра, ушбу мусобақанинг совринлари 10 миллион миср жунайдига тенг. Мусобақада иштирокчилар 7 йўналиш бўйича беллашадилар. Ҳар бир совриндор учун махсус маблағ ва эсдалик совғалари топширилади.

МАККАДА МАСЖИДЛАР ТУРЛИ ҲУДУДЛАРГА БЎЛИНАДИ

Умра зиёратига борувчилар сони сезиларли даражада ошгани боис Саудия Арабистони расмийлари зиёратчилар қулай ҳаракатланишлари учун Ҳарам ва унинг атрофидаги ҳудудни махсус йўлақларга ажратишмоқчи. Саудия Арабистони почта ва логистика хизмати бу лойиҳани амалга оширади.

ЮНЕСКО РЎЙХАТИГА КИРИТИЛДИ

Туниснинг “Масжидлар ороли” номи билан танилган Жерба ороли ЮНЕСКОнинг Жаҳон маданий мероси рўйхатига киритилди. Жерба оролида 366 та масжид бор.

Шу боис бу ҳудуд “Масжидлар ороли” деб аталади. Эслатиб ўтамиз, Тунисда ЮНЕСКОнинг Бутунжаҳон маданий мероси рўйхатида эндиликда саккизта объект бор.

*Интернет маълумотлари
асосида тайёрланди.*

Бир лаҳзани ҳам зое қилмаган олим

Имом Абу Закариё Нававий милодий 1233 йилда Дамашқнинг Наво қишлоғида таваллуд топган. У ҳаётининг асосий қисмини Дамашқдаги “Дорул ҳадис” мадрасасида ўтказган. Имом Нававий 44 ёшида, милодий 1277 йилда вафот этган.

Имом Нававий тақводорлиги, амирларга панд-насиҳат қилиши ҳамда яхшиликка чорлаб, ёмонликдан қайтариши билан ажралиб турган. У Дамашқ шаҳри меваларини емаган. Боиси ҳукмдор томонидан Дамашқнинг вақф ерлари тортиб олинган ва мусодара қилинган эди. Унинг ҳосилидан истеъмол қилган одам бировнинг ҳақини еган бўлади, дея истиҳола қилган.

Имом Нававий дастлабки билимни ўз юртида олади ва Қуръони каримни тўлиқ ёдлайди. Унинг илмга бўлган муҳаббатини кўрган отаси ўн тўққиз ёшида таҳсилни давом эттириши учун Шомдаги шайх Абдурраҳмон ибн Иброҳим ибн Фарқоҳнинг ҳузурига юборади. Имом Нававий бу ерда бир муддат билим олгач, Равоҳия мадрасасининг шайхи, имом, фақиҳ Камолиддин Исҳоқ ибн Аҳмад ибн Усмон Мағрибий ҳузурига боради ва умрининг асосий қисмини шу мадрасада ўтказди.

Имом Заҳабийнинг “Тазкиратул хуффо” асарида: “Имом Нававий кечаю кундуз, ҳатто йўлда ҳам бир лаҳзани зое қилмас эди”, дейилади.

У “Саҳиҳи Муслим” асарига шарҳ ёзган бўлиб, мазкур шарҳ олимлар орасида шухрат қозонган. Шунингдек, “Равзатут толибин”, “ал-Азкор”, “ат-Тибён фи одоби ҳамлатил Қуръон”, “ал-Мажму шарҳул муҳзиб”, “Риёзус солиҳийн мин каломи Саййидил мурсалин” ва “ал-Арбаъин” каби асарлари бугунгача етиб келган.

“Риёзус солиҳийн” (“Солиҳлар гулшани”) китобида турли мавзуларга оид 1896 та ҳадис жамланган. Китоб 372 бобдан иборат. Ундаги ҳадислар, асосан, таълим-тарбия, одоб-ахлоқ каби мавзуларни қамраб олади.

Абдулкарим САЪДИЙ,
Ўзбекистон халқаро ислом
академияси талабаси

Мусулмонлар орасида илм-фан бўйича Нобель мукофотиغا илк сазовор бўлганлардан бири мисрлик олим Аҳмад Ҳасан Завайлдир.

У ҳаёти давомида дунёнинг нуфузли университетларида фаолият юритиб, кимё соҳасида улкан кашфиёт қилди. Шунингдек, сиёсий соҳада ҳам, ёшларга таълим бериш бўйича ҳам кўплаб ишларни амалга оширди.

Фемтокимё асосчиси

Илк таълимни ўз юртида олган Завайл кейинчалик АҚШнинг Калифорния университетида ўқишни давом эттирди. У кимёдаги янги йўналиш ҳисобланган фемтокимёга асос солди. Бу янги тушунча олимларга қисқа вақт ичида кимёвий боғланишлар қандай ҳосил бўлишини, парчаланишини ва яна шаклланиш жараёнини кузатиш имконини берди. Завайл бу кашфиёти учун 1999 йилда кимё бўйича Нобель мукофотиغا сазовор бўлди.

Завайл АҚШ фан ва технологиялар бўйича кенгашига маслаҳатчи, АҚШнинг Яқин Шарқдаги илм-фан бўйича биринчи элчиси ва БМТнинг илмий маслаҳат кенгаши аъзоси сифатида таълим соҳасида кўплаб ишларни амалга оширди.

Завайл мусулмон ўлкаларида таълим сифатининг пастлиги, миллионлаб болалар етарли билимга эга бўлмаётгани, мусулмон олимлар ғарблик ҳамкасбларига нисбатан анча орқада қолаётганидан қайғуларди. Шу боис у кўплаб ёшларни билимли қилиш учун бор кучини сарфлади. Завайл 2011 йили Қоҳира шаҳрида фан ва технология шаҳрини ташкил этди. Бу эса янги кашфиётлар қилиш учун ўзига хос пойдевор вазифасини бажармоқда.

Завайл 70 йиллик умри давомида 600 дан ортиқ мақола ва 14 та китобга муаллифлик қилди. Кимё соҳасида ўнга яқин халқаро мукофотларга сазовор бўлди.

Завайл нафақат кимёгар олим, балки Аллоҳ томонидан инъом этилган илмни бошқалар билан баҳам кўрган чин мўминдир.

Шохрух УБАЙДУЛЛАЕВ
тайёрлади.

Камтарлик – Аллоҳ суйган сифат

Ҳалимлик ва беозорлик улугъ фазилят, гўзал хулқдир. Оилада, фарзандлар тарбиясида, барча инсонлар билан бўладиган кундалик муомалаларда вазминлик яхши натижа беради.

Аллоҳ таоло Фурқон сурасининг 63-оятида умматнинг энг яхшилари ҳақида хабар бериб, бундай дейди: **«Раҳмоннинг бандалари Ер юзида камтарлик ила юрадиган ва жоҳиллар (бемаъни) хитоб қилганида “Салом” дейдиганлардир».**

Ҳасан Басрий раҳматуллоҳи алайҳ ушбу ояти карима ҳақида: “Бундай зотлар ҳалим, беозор бўлиб, агар уларга жаҳл ва ғазаб этилса, ҳалимлик қиладилар”, деган.

Аллоҳ таоло: **«Ер юзида кибрланиб юрма! Чунки сен (оёқларинг билан) зинҳор ерни теша олмайсан ва узунликда тоғларга ета олмайсан»**, деб марҳамат қилган (*Исро сураси, 37-оят*).

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Бир-бирингизга нисбатан камтар бўлинг, токи бирон кимса бировга нисбатан такаббурлик қилмасин, бирон кимса бошқа кимсага зулм қилмасин”**, дедилар (*Имом Муслим ривояти*).

Мазкур оятлар ва ҳадисда ҳар бир мўмин камтар, хокисор бўлиб, кибру ҳавога берилмай, ҳаддини билиб, молдунё, мансаб-мартаба ва шон-шухратга эришганда ўзгаларга паст назар билан қарамай, барча инсон Яратганнинг бандаси эканини ёдда тутиб, камтарлик билан ҳаёт кечириши зарурлиги таъкидланмоқда.

Шунингдек, Раҳмоннинг суюкли

бандаси бўлиш шарафига эришган инсон Ер юзида камтарлик ва мулойимлик билан қадам ташлайди. Унда такаббурлик, манманлик, сохта кўринишлардан асар ҳам бўлмайди. Шу билан бирга, бўшанглик, иродасизлик, беҳуда қимтиниш ва тортинчоқлик каби сифатлар билан ўзини пастга урмайди.

Камтар ва хокисор бўлган киши нафақат эл-юрт олдида, балки Аллоҳ таолонинг ҳузурида ҳам мақтовга лойиқдир. Бундай инсонлар ҳар доим ўз ҳурматини сақлаш билан бирга, ўзгаларнинг кадр-қимматини ҳам ўрнига қўяди. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам марҳамат қилиб: **“Ким Аллоҳ учун камтарлик қилса, Аллоҳ унинг мартабасини баланд қилиб қўяди”**, деганлар (*Имом Муслим ривояти*). Агар акси бўлса, Аллоҳ таолонинг ғазаби ва азобига дучор бўлади.

Ҳалимлик инсон ақли камолотига хизмат қиладиган ва ғазабни сўндирадиган фазилятдир. Уламолар ҳалимликни инсон ғазабланганда виқор билан босиқлик кўрсатишидир, деб таърифлашган. Ҳалимлик пайғамбарларнинг гўзал ахлоқларидандир.

Аллоҳ таоло барча мўмин-мусулмонларни ғайрат, шижоат билан бирга, камтарлик, ҳалимлик, вазминлик ва беозорлик сифатлари билан хулқланишни насиб айласин!

Абдуҳалим ОЛИМОВ,
*Сариосиё тумани “Мавлоно Абдулҳай”
жоме масжиди имом-хатиби*

Рамазон дуо ойидир

Рамазон – дуолар ижобат бўладиган ой. Унинг ҳар дақиқасини ғанимат библиб, кўпроқ дуо қилиш мўминлар учун манфаатдир.

Қуйида нафақат Рамазонда, балки ҳар доим ўқилиши матлуб бўлган дуоларни келтирамиз. Уларни ўқиб юрган киши икки дунё саодатини топади, иншоаллоҳ.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي، وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي،
وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي جِدِّي وَهَزْلِي،
وَحَطِّي وَعَمْدِي، وَكُلُّ ذَلِكَ عِنْدِي.

Ўқилиши: “Аллоҳуммағфирлий хотийатий ва жаҳлий ва исрофий фи амрий ва ма анта аъламу биҳи минний. Аллоҳуммағфирлий хотийатий ва ғамдий ва ҳазлий ва жиддий ва қуллу ғалика ғиндий”.

Маъноси: “Ё Аллоҳ! Хатоларим ва билимсизлигим, ишларимда ҳаддан ошган ҳолатларимни кечир. Бу хатоларимни мендан кўра Ўзинг яхши билувчироқсан. Ё Аллоҳ, хато қилиб ва қасддан, ҳазил тариқасида ва жиддий қилган гуноҳларимни кечир. Буларнинг барчаси мен томондан амалга оширилгандир”.

* * *

اللَّهُمَّ أَقِلْ عَثْرَاتِنَا، وَاغْفِرْ زَلَّاتِنَا، وَكَفِّرْ عَنَّا
سَيِّئَاتِنَا، وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ.

Ўқилиши: “Аллоҳумма ақил ғасаротина вағфир заллаатина ва каффир ғанна саййиатина ва таваффана мағал аброр”.

Маъноси: “Ё Аллоҳ, тойилишимизни камайтир, хатоларимизни кечир. Гуноҳларимизни каффорат айла ва бизни яхшилар қаторида вафот топдир”.

* * *

اللَّهُمَّ آتِ نَفْسِي تَقْوَاهَا، وَزَكِّهَا أَنْتَ خَيْرُ مَنْ
زَكَّاهَا، أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلَاهَا.

Ўқилиши: “Аллоҳумма āти нафси тақваҳа ва заккиҳа анта хойру ман заккаҳа. Анта валийюҳа ва мавлаҳа”.

Маъноси: “Ё Аллоҳ, нафсимга тақвосини бер ва уни покла. Зеро, Сен энг яхши покловчисан. Сен нафсимнинг эгаси ва мавлосисан”.

* * *

اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْإِيمَانَ، وَزَيْنُهُ فِي قُلُوبِنَا،
وَكْرِهْ إِلَيْنَا الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ، وَاجْعَلْنَا
مِنَ الرَّاشِدِينَ

Ўқилиши: “Аллоҳумма ҳаббиб илайнал иймана ва заййинҳу фи қулубина ва карриҳ илайнал куфро вал фусуқо вал исяна важғална минар роошидийн”.

Маъноси: “Ё Аллоҳ, бизга имонни севдир ва билан қалбларимизни зийнатла. Шунингдек, бизга куфр, фисқ ва исённи ёмон кўрдир. Бас, бизни тўғри йўлда юрувчилардан қилгин”.

* * *

اللَّهُمَّ خُذْ بِنَوَاصِينَا لِلْبِرِّ وَالتَّقْوَى، وَلِمَا تُحِبُّ مِنَ
الْعَمَلِ وَتَرْضَى

Ўқилиши: “Аллоҳумма, ҳуз бинавасийна лил бирри ват-тақва ва лима туҳиббу минал амали ва тарзо”.

Маъноси: “Ё Аллоҳ, бизни қўлимиздан тутиб яхшилик ва тақвога ҳамда амаллардан Ўзинг яхши кўрадиган ва рози бўладиганларингга йўлла”.

Дўстимга очиқ хат

Дўстим, сенга хат ёзишга бир неча марта чоғландим. Лекин журъат қилолмадим. Сени охирги марта кўрганимдан сўнг хат ёзиш қарорим қатъийлашди ва қўлимга қалам олдим.

Азиз дўстим, ёшлик давримизни унутмагандирсан. Эсингда бўлса, дўстлар бир дастурхон атрофида ўтириб гурунқ қилардик. Бугун эса ҳамма ўртоқлар бор-у, сен камномасан. Охирги пайтларда дўстлар билан сени тўғри йўлга бошлашга ҳаракат қиляпмиз. Аммо сен дину диёнат ҳақида сўз борса, гапни бошқа ёққа бурасан. Ёки солиҳ кишиларга тош отиш, масхаралаш пайдан бўласан. Наҳот, ўртоқларимизнинг қанчаси ҳидоят топганини кўриб туриб ҳам тан олгинг келмайди?!

Ёшлигимизни бир эсла. Ҳаммамиз бир дастурхон атрофида жамланиб, не-не шўхлиги, тўполонларни қилардик. Бугунчи? Ўша йигитларнинг аксари тўғри йўлда. Фақат сенгина улардан ажралиб қоляпсан.

Эр киши қирққа кирса, ақли комил бўлади дейишади. Сен эса ёшинг қирқдан ошиб ҳам фарзандларинг улғайиб бўйлари сенга тенглашса-да, кайфу сафодан тийилмаяпсан. Бу ҳолда уларнинг олдида қандай ота бўлдинг?! Ота болаларига намуна, рўзғорига бош бўлмайдимиз?! Сенинг наздингда улар учун фақат пул керак. Аммо ундай эмаслигини англаганингда кеч бўлмасайди! Ахир уларга сенинг меҳринг, ширин сўзларинг керак эмасми?!

Сен билан дўстлашганимга 15–20 йил бўлибдики, ҳануз бойлик ортидан қувасан. Мана мол-дунё, ҳашаматли уй-жойларга ҳам эришдинг. Лекин қалбинг таскин топдими?! Бу бойлигинг охиратда, умрингнинг сўнгги дақиқаларида ёрдам бера олармикин? Унга қул бўлиш ёмон. Чунки бойликка қул бўлган киши ўзлигини унутади. Ўзликни, аслини унутиш кишини туғёнга бошлайди. Қорун қиссасини билсанг керак.

Сенинг: “Нафақага чиқиб ўқиймиз-да, ўша намозни” дейишинг гоҳ жаҳлимни

чиқаради, гоҳ раҳмимни келтиради. Нафақа ёшига етишингга бирор кафолат борми? Эртага нима бўлишини билмаймизку, бундай дейишинг тўғримикин?! Билсанг, биз инсонлар бандамиз, бизни Яратган Зотга “қул” миз. “Қул”нинг вазифаси хожасига бўйсунуш, унга итоат қилишдир. Биласанми, “қул” хожасига “фалон ёшга кирсам, Сенга итоат қиламан”, демайди. У умрининг сўнгига қадар хожасига итоат қилади.

Дўстим, гапнинг индаллосини айтганда, бу юриш энди сенга ярашмайди. Ёшинг улғайди. Ҳадемай қиз чиқариб, ўғил уйлайсан. Аммо ҳали ҳам бир оғиз дуо қилишни билмайсан. Наҳот Аллоҳдан шунчалар беҳожат бўлсанг. Ҳеч бўлмаса, фарзандларинг камоли, охиратинг учун дуо қил. Билмасанг ўрган. Ўша чойхонага кетадиган вақтинги, яхшиликларга, илмга, ибодатга сарфла.

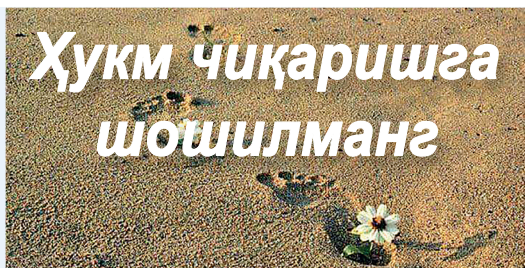
Шу ёшга кириб қўлингга бирор марта китоб олдингми? Эртага Аллоҳ сендан: “Қуръондан бир оят ўқидингми? Умрингни нимага сарф этдинг? Беш маҳал намозни ўз вақтида адо этдингми?” дея сўроққа тутса, нима дейсан?! Шундай экан, умринг қанча қолганини Аллоҳдан ўзга ҳеч ким билмайди. У тугаб қолмасидан тезроқ ўзингни ислоҳ қил. Тавба эшиklarини оч. Гуноҳларингга истиғфор айт. Зора, тўғри йўлни топсанг. Буни ортга сурма. Вақт – ғанимат, ҳар сония бизни сўнгги манзил сари етакламоқда. Шулар ҳақида бир мушоҳада қил.

Дўстим, сенга бу сатрларни дўстлик бурчидан келиб чиқиб ёзаяпман. Истасанг, қулоғингга ол, истасанг малоллан. Ниятим сени солиҳлар қаторида кўриш, бошқа нарса эмас.

Сўзим сўнгида бир оятни келтирдим. Уни қайта-қайта ўқиб, тафаккур қил. **«Аллоҳ Ўзининг розилигини истаганларни у (Қуръон) билан салом йўлларига бошлар ва уларни Ўз изни ила зулматлардан нурга чиқарур. Ҳамда сироти мустақимга ҳидоят қилур»** (Моида сураси, 16-оят).

Сенда маърифат йўлига иштиёқ уйғонган бўлса, бу йўлда сен билан биргаман, дўст!

Мўмин ҚОБИЛ

Ҳукм чиқаришга шошилманг

Инсон бошига тушадиган муаммо ва кулфатларнинг сабабларидан бири сўз ва гапни нотўғри тушуниш, хато талқин қилишдир. Масалан, халқимиз бу иборани кўп қўллайди: “Мулла (домла)нинг айтганини қил-у, қилганини қилма”.

Бу иборани кўпчилик олимларни камситиш мақсадида қўллайди ва адашади. Чунки у иборага юкланган маъно олимларни камситиш эмас, балки уларнинг қадрини улуғлашдир. У иборада оммани олимнинг сўзларига қулоқ солишга ундаш, уларнинг айтганларини қилишга уларни тарғиб қилиш бор. Чунки олимлар тўғри гапиреди, ёлғон гапирмайди. Улар сўзларини оят ва ҳадисга асослаб гапиреишади. Мазкур иборани иккинчи бўлагига келсак, унинг маъносини бундай тушуниш керак: олимлар ҳам инсон бўлганидан адашиши, турли хасталикларга чалиниши мумкин. Шунда таҳорат ўрнига таяммум қилса, ё намозни ўтириб ўқиса, ё рўза тутолмаса, одамлар “мулла бува сув бўлса-да, таяммум қилди, юролса ҳам, намозни ўтириб ўқиди...” деб унинг ҳолатига тақлид қилмасин, хатосига эргашмасин.

Шунинг учун, азизлар, жумлалардаги сўзларнинг ва гапларнинг маъносини тушунмай асл маъносига зид маънода тушунишдан ва қўллашдан эҳтиёт бўлайлик.

Акс ҳолда, фитна ва балоларга сабабчи бўлиб қолишимиз мумкин.

Бу борада ибора ва мақолларни хато англамасликда тўғри йўл “илм аҳлидан”, “зикр аҳлидан” сўраб билиб олишдир.

Толибжон НИЗОМ

АҚШнинг Йел университети олимлари мутолаа ва инсон умри узвийлигига оид тадқиқот ўтказишди. 12 йил давом этган илмий изланишда уч минг олти юзга яқин кекса қатнашди.

Китоб

умрни узайтиради...

Аниқланишича, мутолаа билан мунтазам шуғулланадиганлар бошқаларга нисбатан 2 йил кўпроқ умр кўрар экан. Ҳафтасига 3,5 соатини ва ундан кўпроқ вақтини ўқишга сарфлайдиган кексаларда ўлим хавфи бошқаларга нисбатан 20 фоизга кам бўлади.

“Кунига атиги ярим соат мутолаа қилиш умрингиз узоқ бўлишига катта таъсир кўрсатади”, дейди тадқиқот муаллифларидан Бекка Леви.

Қизик томони, “китоб терапияси” даромади, касб-кори, оилавий аҳволи, ирқи ва турмуши фаровонлигидан қатъи назар, барчага бирдек фойдалидир.

Мутолаа асабийлашишни камайтирувчи энг фойдали воситадир. У кундалик ташвишларни унутиш имконини беради. Китоб ўқиш инсон миясининг узоқ вақт ёш бўлиб қолишига сабаб бўлади, миядаги асаб тизими алоқаларини кучайтириб, ақлий салоҳиятни орттиради.

Мутолаа қарилик ва паришонхотирликни ортга суради. Бундан ташқари, мутолаа сиқилишни энгишда қўл келади, муомала-муносабат қобилияти ривожланишига, ижодий имкониятлар кенгайишига ижобий таъсир кўрсатади.

Шунингдек:

- уйқусизликдан қутулишга ёрдам беради;
- асабни тинчлантиради;
- дунёқарашни, тинглаш қобилиятини ривожлантиради;
- сўз бойлигини оширади;
- паришонхотирликнинг олдини олади;
- ижодкорликни ривожлантиради;
- хотира ва фикрлашни яхшилаиди;
- ҳаётдаги мақсадни англашга ва қийинчиликларни энгишга ёрдам беради;
- кўп китоб ўқийдиган болалар дарсларни яхши ўзлаштиради;
- ота-оналарнинг фарзандлари билан биргаликда китоб ўқишлари ўзаро муносабатларни яхшилаиди;
- бундай инсонлар ҳаётда фаол бўлади;
- чет тилини ўрганишни осонлаштиради.

Марҳабо, хуш келдинг, моҳи Рамазон!

ЭНГ БУЮК ВА ЭНГ СУЮК ИНСОН

*Пайғамбарлар – ҳақиқатга посбон элчилар,
Ки ҳар сафар шариатга нақш битган улар.*

*Расул – суннат соҳибидир, шариатга бош,
Набий – хитоб соҳибидир, расулга издош!*

*Ва Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам,
Шукр, беҳад лойиқ у зот иккисига ҳам!*

*Одамзодга этди Худо Қуръонни нозил –
Бу ҳаётга берди маъно йигирма уч йил!*

*Дерлар, қумри мудом ташна инсон фаҳмига,
Расул умри – илҳом чашма Ислом аҳлига!*

*Ва ал-Можид Расулида гўзал ўрнат бор,
Ҳа, ал-Вожид Расулида ўзни кўрмак бор!*

*Ҳақ китобин англаш учун дастур бу сийрат,
Вақт шитобин англаш учун дастур бу сийрат!*

*Бош мўъжиза – ваҳий – Қуръон нозил бўлиши,
Мана бизга зўр ҳаяжон – кўнгил тўлиши!*

*Пайғамбарлар муҳри эрур Расули акрам
Ва мўътабар Энг Буюк Нур – Расули акрам!*

*Ким сазовор гар Муҳаммад муҳаббатига –
Бўлгай ҳақдор Ҳақнинг абад марҳаматига!*

*Кўнгил қаъри Ишқ – Ватанни қўмсаса ҳар гал,
Иймон сари талпинганни қўллар ал-Аввал!*

*...Пайғамбарнинг ҳар қадами – ибрат улусга,
Ҳадисларнинг саҳиҳ дами – ибрат улусга!*

*Зуҳд аҳлига камарбаста айла, ас-Сомад,
Фараҳли ва қалб пайваста тоат –
бош мақсад!*

*Суннатларни бажаришга бўлсак муваффақ –
Ҳар хатарни ҳар бир ишда барбод эт, ал-Ҳақ!*

*Тасаввурга сиғмайдиган сир кўп, ал-Волий,
Буюк Нурга салом биздан, ал-Мутаъолий!..*

Сафар ОЛЛОЁР,
Тошкент шаҳри

АЛЛОҲНИНГ КАЛОМИ

Аллоҳнинг муқаддас каломи Қуръон,
Ортигин топмассан ундан ҳеч замон.
Унга амал қилган топгайдир омон,
У бизга бир маёқ, йўлдир, эй инсон.

Тентираб юрмагин ҳар жойда сарсон,
Вақтинг оз, бирпасда ўтиб кетасан.
Сўнгра кўп ишларга афсус чекасан,
Қуръонсиз ҳаёт бир чўлдир, эй инсон.

Эзгулик, яхшилик бўлса сенда жам,
Ҳидоят йўлига йўллайди Эгам.
Абадий ҳаётда кўрма ҳеч алам,
Жомингни Каломга тўлдир, эй инсон.

Зоҳид НАЗАР,
Бағдод тумани

ШУКРОНАЛИК

Байтуллоҳга келар ҳар юрт, элатдан,
Кун чиқару ботар, Шому Ироқдан.
Бириси оқ танли, бириси ҳабаш,
Исломий ҳаёт бу – шукр этиб яшаш.
Дунёнинг жавҳари бўлган жойдаман,
Раббимга беҳисоб ҳамдлар айтаман.

Улуғлар дуоси бўлди ижобат,
Набий равзасида қилдик ибодат.
Байтуллоҳни кўриб топдик ҳаловат,
Зам-зам бўйларида қилдик кўп роҳат.
Тани ерлардаю руҳи ойдаман,
Раббимга беҳисоб ҳамдлар айтаман.

Етти бор айланиб Ҳақнинг байтини,
Жаннат тошин ўпдик топиб пайтини.
Мақоми Иброҳим ёнида турдик,
Сўнг Сафо ва Марва ичра югурдик...
Руҳ Маккада қолди, гарчи уйдаман,
Раббимга беҳисоб ҳамдлар айтаман.

Орзуларимизни бердинг бирма-бир,
Ва яна жойладинг тилимга такбир.
Ушбу амалим ҳам айлагин манзур,
Бир ожиз бандангман, сўровим шудир.
Лутфинг – иймон отлиғ саройдаман,
Раббимга беҳисоб ҳамдлар айтаман.

Яратган ишида ҳеч нуқсон йўқдир,
Бутун мактовларга лойиқ Холиқдир.
Умримга қарасам, минг хатоликдир,
Истиғфор айтаман, Ўзи Моликдир...
Гуноҳлардан фориғ бўлиб қайтаман,
Раббимга беҳисоб ҳамдлар айтаман.

Шарофиддин ҲУТАМ МИРЗО ўғли,
Наманган тумани

МАНЗИЛИМИЗ БИР

Кўзимиз очиг-у, кўрмаймиз сира,
Ғафлат пардасидан тортган хўп хира.
Кўнгилни кўролсанг, яхшилаб қара,
Очилиб қолади яширин бир сир,
Йўлларимиз турфа, манзилимиз бир.

Ким олтин тахт узра, ким эса яёв,
Кимнинг қалби дарё, ким ўзига ёв,
Шайтон ва нафсимиз қилмай бизни ов,
Кўзимизни очиб олайлик ахир,
Йўлларимиз турфа, манзилимиз бир.

Ким булбул мисоли сайроқи, нотик,
Кимнингдир сўзлари дилга урар тиғ,
Яна кимдир яшар ҳаммадан ортиқ,
Бу дунё кулбадир, бўлса ҳам қаср,
Йўлларимиз турфа, манзилимиз бир.

Дониёр ҚУРБОНХЎЖАЕВ,
Тошкент шаҳри

ТИЛАК

Шукр қилайлик, дўстим,
Ёш ҳам ўтиб бормоқда.
Бугун яна аллаким
Ер остига кирмоқда...

Шундай экан, эй диндош,
Ҳақ сари қадам ташланг.
Кетмоқдадир қари, ёш,
Намозни ўқий бошланг.

Рухингиз бўлгай тетик,
Ибодатларга шошинг.
Эй дўстим, тилагим шу –
Ҳақ розилигин топинг.

Шайтон йўлига юриш
Ҳам гуноҳ, ҳам хиёнат.
Дунё ўтиб кетади,
Олдиндадир қиёмат.

Саъдуллоҳ БАРАКА

МОҲИ РАМАЗОН

Дўстим, тайёргарлик кўриб бўлдикми?
Нафл рўзаларни тутиб қўйдикми?
Ибодат лаззатин туйиб кўрдикми?
Ҳар намозда огоҳ этади азон,
Марҳабо, хуш келдинг, моҳи Рамазон!

Кутамиз соғиниб, кела қолсайди,
Азозил занжирбанд бўла қолсайди,
Нафсимиз итоат қила қолсайди,
Бизга муштоқ эрур жаннатда Ризвон,
Марҳабо, хуш келдинг, моҳи Рамазон!

Парвардигор, берган ризқингга шукр,
Қалбга инган меҳр, ишқингга шукр,
Ваъданг – жаннатдаги кўшқингга шукр,
Интизор кутамиз ҳар лаҳза, ҳар он,
Марҳабо, хуш келдинг, моҳи Рамазон!

Қисқадир инсонга берилган умр,
Юзта яхшиликка, мингта ажрдир,
Бу ойда кўп хайр қилишга улгур,
Мукофоти эрур, дарвоза – Раййон,
Марҳабо, хуш келдинг, моҳи Рамазон!

Ибодат лаззати сажда, биламиз,
Кўзда ёш, ўртаниб тавба қиламиз,
Ғанимат тунларда бедор бўламиз,
Шунга буюрилган ҳазрати инсон,
Марҳабо, хуш келдинг, моҳи Рамазон!

Ҳазрат ИСМОИЛ,
*Навбаҳор тумани «Арабхона катта»
жоме масжиди имом-хатиби*

БОР...

Беғам ўйнаб-кулай десанг,
Ғийбат, ёлғон қилай десанг,
Шайтон билан бўлай десанг,
Бозорга бор, бозорга бор!..

Танҳо бўлиб битсанг агар,
То кўкларга етсанг агар,
Ҳаддан ошиб кетсанг агар,
Мозорга бор, мазорга бор!..

Ҳамро ЁРБЕКОВ,
Зарбдор тумани

Ваъда – қарз

Умр – инсоннинг энг бебаҳо бойлиги. Унинг қиймати ҳам, ўлчови ҳам йўқ. Қадрли вақтимизнинг исроф бўлиши эса энг аламли ҳолат.

Ҳаёт тақозоси билан турли идораларга ёки айрим инсонларга ишимиз тушиб, уларни соатлаб кутишга тўғри келади.

Яқинда пойтахтдан водийга бориш учун бир киракашга қўнғироқ қилиб, тонг-сахарда жўнашим зарурлигини айтдим. У: “Тонгги соат бешда етиб бораман”, деди. Бироқ эрталаб соат олтидан ўтса-да, ундан дарак бўлмади. Қўнғироқ қилсам, у: “Йўлдаман, одам оляпман”, деди. Шундан сўнг ҳам у салкам бир соатда етиб келди. Машинада бирор йўловчи йўқ. “Одамларингиз қани?” десам: “Ҳали тайёр эмас экан. Йўл-йўлакай олиб кетамиз”, деди. Хуллас, пойтахтдан чиқамиз дегунча соат 10 дан ўтганди. Йўл-йўлакай газ қуйиш, тушлик билан кеч кирганда уйга етдик. Бир кунлик умрим йўлга кетди.

Бундай ҳолатга кўплаб юртдошларимиз дуч келгани тайин. Худди шундай бирор мансабдор ёки хизмат кўрсатиш идораларига ишингиз тушса, “кутиб турунг”, дея соатлаб вақтингизни олиши одатий ҳол. Бундан ҳам ёмони, бирор кишига қарз бериб уни ололмай сарсон бўлишингда, вақтинг ҳам, асабинг ҳам кетади.

Афсуски, кундалик ҳаётимизда ёлғон сўзлаш ёки ваъдани бажармаслик оддий ҳолга айланди. Динимиз эса лафзсизлик, ёлғон гапириш ва шу орқали пул топишдан қайтаради. Бу йўл билан топилган мол ҳаром ҳисобланади.

– Кўпинча айтган сўздан чиқадиган, бир тийинга хиёнат қилмайдиган инсонни кўрсак: “Немисча ҳисоб-китоб қилар экан”, деб қўямиз. Аслида ваъдага вафо, айтган сўздан чиқиш, бировнинг ҳақидан қўрқиш мусулмоннинг иши эмасми? – дейди Шайх Нуриддин Холиқназар ҳазратлари. – Араб ўлкаларидан бирида узоқ йиллар муфтий бўлган бир уламо оғир бетоблиги туфайли Ғарб мамлакатларида даволанибди. У

соғайиб юртига қайтгач, шогирдлари у кишидан: “Устоз, Ғарб давлатларида нима кўрдингиз?” деса, устоз: “У ерда Исломни кўрдим. Аммо мусулмонни кўрмадим. Афсуски, бизда мусулмон кўп, аммо чин Ислом ахлоқи йўқ”, деб йиғлаган экан. Алҳамдулиллаҳ, аҳолимизнинг аксарияти Ислом динига эътиқод қилади. Аммо улар орасида ёлғончи, ўзгалар ҳақини ейдиган, омонатга хиёнат қилаётганлари ҳам бор.

Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади. «Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Ваъда қарз-дир”**, дедилар ва унинг масъулияти юксак эканини таъкидлаб: **“Ваъда қилиб, кейин унга хилоф қилган кишининг ҳолига вой бўлсин!”** дея уч бора такрорладилар».

– Афсуски, кейинги пайтларда ваъдабозлик, сўзида турмаслик ва субутсизлик тобора кучайиб бормоқда, – дейди ЎМИ Фатво маркази мутахассиси Ҳикматуллоҳ Тоштемиров. – “Фалон жойда, фалон соатда учрашамиз”, деб шартлашиб, унга амал қилмайдиганлар, “Ишингни фалон куни битказиб бераман, хавотир олма”, дея ўша заҳоти унутадиганлар ёки фарзандига: “Бу ишни қилсанг, бунини олиб бераман”, дея ваъда беради-ю, вафо қилмайдиганлар қанча. Турли баҳоналар билан қарз олиб, пул берганни сарсон ва пушаймон қилаётганларни айтмаса ҳам бўлади. Ваҳоланки, ваъдага вафо қилмаслик – катта ва оғир гуноҳ. Бундай кимсалар ҳақида Қуръони каримда: **“Уларнинг ичида Сиз билан аҳдлашгандан сўнг, тақвосизлик қилиб, ҳар гал аҳдларини бузаверадиганлари бордир”** (Анфол сураси, 56-оят), дея марҳамат қилинади.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам эса: **“Омонатдор бўлмаган кишида (комил) иймон йўқ. Ваъдасига вафо қилмайдиган кишида (комил) дин йўқ”**, дедилар (Имом Аҳмад ривояти). Демак, мўминлик сифатини ўзимизда мужассам қилишимиз учун омонатни адо қилишимиз ва ваъдаларимизни устидан чиқишимиз ло-

зим. Акс ҳолда, мунофиқлардан бўлиб қолишимиз мумкин. Аллоҳ асрасин!

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Мунофиқнинг учта аломати бор. Сўзласа, ёлғон гапиради, ваъда берса, хилоф қилади ва омонат қўйилса, хиёнат қилади”**, деганлар (Имом Бухорий ривояти). Демак, мунофиқликнинг белгиларидан бири ваъда берса, бажармасликдир.

Саҳобалар Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва салламдан сўрашди: **“Эй Аллоҳнинг Расули, мўмин одам бахил бўлиши мумкинми?”** Пайғамбаримиз: **“Ҳа, бўлиши мумкин”**, дедилар. Яна улар: **“Эй Аллоҳнинг Расули, мусулмон одам қўрқоқ бўлиши мумкинми?”** Пайғамбаримиз: **“Ҳа, қўрқоқ ҳам бўлади”**, дедилар. Саҳобалар: **“Эй Аллоҳнинг Расули, мусулмон одам ёлғончи бўладими?”** Пайғамбар алайҳиссалом: **“Йўқ”**, деб жавоб бердилар.

Ёлғончилик катта гуноҳлардан бири бўлгани учун ҳам Қуръони каримнинг бир юз олтмиш еттита оятида бу иллат ҳақида келтирилган. Шулардан бирида: **“Албатта, Аллоҳ ҳаддан ошувчи ва ёлғончи кимсаларни ҳидоятга йўллагас”**, деб баён қилинган (Ғофир сураси, 28-оят).

Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: **«Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: “Доимо рост гапиринг. Зеро, ростгўйлик яхшиликка олиб боради. Яхшилик эса жаннатга етаклайди. Киши рост гапиришда бардавом бўлаверса, Аллоҳнинг ҳузурида у “сиддиқ” (фақат рост сўзловчи) деб ёзилади. Ёлғончиликдан сақланинг. Чунки ёлғон бузуқликка етаклайди. Бузуқлик дўзахга олиб боради. Киши давомли ёлғон гапираверса, Аллоҳнинг ҳузурида у “каззоб” (ёлғончи) деб ёзиб қўйилади”**, дедилар».

Барчамизга ростгўйлар қаторида бўлиш насиб этсин.

Бобур МУҲАММАД

Уйқуга доир суннатлар

1. Таҳоратли ҳолатда ухлаш.

Бу ҳақда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **«Жисмларингизни покланг, Аллоҳ сизларни поклайди, чунки покиза ухлаётган ҳар бир кишининг ёнида фаришта бўлади. Кечаси фаришта: “Аллоҳим, бандангни кечир, чунки у кечани покиза ҳолда ўтказди”, деди»**, деганлар (Имом Табароний ривояти).

2. Ухлашдан олдин Ихлос, Фалақ ва Нос сураларни ўқиш.

Ойша розияллоҳу анҳо ривоят қилади: **“Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам ҳар кеча ухлашга ётганларида, Ихлос, Фалақ ва Нос сураларини ўқиб, қўлларини бирлаштириб, уларга дам солар, кейин қўлларини билан боши, юзи ва танасига суркар эдилар. Бу амални уч марта қилардилар”** (Имом Бухорий ривояти).

3. Ётишдан аввал чойшабларни тозалаш ва дуо ўқиш.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтдилар: **«Сизлардан бирингиз ётса, тўшагини ва ички кийимининг ички қисмини силкитсин, чунки уни тарк этганда у ерда нима бўлганини билмайди. Сўнгра бу дуони айтсин: “Бисмика Робби вазъату жанбий ва бика арфауҳу ва ин амсакта нафсий фарҳамҳа ва ин арсалтаҳа фаҳфазҳа бима таҳфазу биҳи тибадикас-солиҳийн”»**.

Маъноси: **“Ё Раббим, Сенинг номинг билан ётаман ва Сенинг номинг билан уйғонаман. Агар Сен менинг жонимни олсанг, менга раҳм қил ва агар жонимни менга қайтарсанг, солиҳ бандаларингни ҳимоя қилганингдек мени ҳам ҳимоя қил”** (Имом Бухорий ривояти).

4. Зикр ва тасбеҳ айтиш. Ётишдан олдин ўттиз уч марта **“Субҳаналлоҳ”**, **“Алҳамдулиллаҳ”** ва ўттиз тўрт марта **“Аллоҳу акбар”** дейиш. Шунда зикрлар 100 та бўлади.

5. Ўнг тарафга ёнбошлаб ётиш ва юзтубан ётмаслик.

Абу Зарр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: **«Расулulloҳ ёнимдан ўтиб кетаётганларида қорним билан ётган эдим. Мени оёғи билан туртиб: “Эй Жунайдиб! Дўзах аҳли мана шундай ётади”**, дедилар» (Имом Ибн Можа ривояти).

Тарихи Муҳаммадий

(Давоми. Бошланиши ўтган сонларда.)

УҲУД ҒАЗОТИ

Буни кўриб ансорлардин Абу Дужона Симок ибн Хараша деган бир саҳоба югуриб келди ва: – Бунинг ҳақи на бўлғай, ё Расулаллоҳ? – деб сўради. Анда Расулаллоҳ айтдилар: – Эгилиб кетгунча душман юзига чопар бўлсанг, бу қилич ҳақи шулдур. Буни англаб Абу Дужона:

– Шу шартни мен бажо келтирурман, – деб қилични олди. Ҳеч кимарсага бермаган қилични Расулаллоҳ бу кишига бердилар. Чунки ул киши ансор саҳобалар ичида атоғли баҳодирлардин эди¹. Қилични олгандин кейин икки тарафга солланиб, мақтаниб, уруш майдонига қараб юриш қилди. Унинг бу юришини кўриб Расулаллоҳ:

– Аллоҳ таоло бундоқ юришни бу ўриндан бошқа жойда бўлса, яхши кўрмагай. Аммо уруш майдонида, душман қаршисида шу ёнглиғ юришни Тангри дўст тутгай, – дедилар. Сўнгра уруш мубораза билан бошланди. Шундоқки, кофирлардин туя минган бир киши майдонга тушиб, ўзига баҳодир талаб қилди. Расулаллоҳнинг рухсатлари билан саҳобалардин Зубайр ибн Аввом бунга қарши чиқди. Ҳар икковлари туя устида бир-бирларига ҳамла қилдилар. Қучоқлашиб, бўғишиб, майдон ўртасида бу икки баҳодир кўп олишди. Ҳар икки ёқдаги қўшиннинг кўзлари буларга тикилган эди. Булар олишиб турган ерлари тоғ тагидаги қия жой эди. Мусулмон баҳодири уст тарафида, кофир баҳодири ост тарафида турди. Бу икковлон шу чоғда бир-бирларини туядан ағдаришиб ерга тушдилар. Кофир баҳодири остга тушган эди. Ҳазрат Зубайр устига тушиши билан ханжар суғуриб, уни бўғизлаб ташлади. Буни кўриб Расулаллоҳ суюнганларидан барча баробар такбир айтдилар.

Бундан кейин яна кофирлар томонидан Талҳа деган баҳодир майдонга чиқди. Бул эрса аларнинг бош туғчиси эди. Ўртада туриб:

– Эр киши бўлса, қани чиқсин! – деб бир неча маротаба қичқирди. Мусулмонлар томонидан илдамлик ила чиқувчи киши бўлмади. Чунки бундоқ ўринда баҳодир сайлаб чиқармоқ ҳақиға аскар бошлиғи ўзи эғалик қилур. Душман баҳодирига тенг келгудек киши топиб чиқармоқ лозимдур. Шунинг учун баҳодир чиқариш кенгаши бир оз кечиктирилган эди. Буни баҳона қилиб, кофирлар баҳодири таънага тил очиб:

– Эй Муҳаммад! “Мўминлардан кимарса ўлдирилса, жаннатга киргай, кофирлардан ўлдирилганлар дўзах сари боргай”, дер эмишсан. Агар бу сўзинг чин эрса, сенинг йўлдошларинг жаннатга киришдан нечук қочгайлар, мени ўлдириб дўзахга юборишдан нега тортингайлар? – деди.

Буни англаб, дарҳол ҳазрати Али Расулаллоҳдин рухсат олиб, анинг олди-га келиши билан бир-бирларига ҳамла қилишиб, қилич солишдилар. Талҳанинг оёқлари кесилди. Йиқилгандин сўнгра ҳазрати Али чопиб ташлади. Бу йиқилиши билан унинг укаси Усмон туғни кўтарди, буни ҳазрати Ҳамза чопиб юборди. Иниси Абу Саъд ўрнига келиб туғ тутди. Ҳазрати Саъд ибн Абу Ваққос отган ўқ анинг бўғзига тегиб, шул замон жон берди. Шундоқ қилиб, қатори билан туғ тутганлардин тўрт киши ўлдирилди. Уларнинг бариси бир қабиладан эди. Шу орада Абу Бакр Сиддиқнинг ўғли Абдурахмон майдонга тушиб талаб солди. Отаси Абу Бакр Сиддиқ қарши чиқмоққа тилаган бўлсалар ҳам, Расулаллоҳ рухсат қилмадилар.

Мушрик қўшинларининг ичида икки юздан ортиқ отлиқ аскарлари бор эди. Мусулмонларнинг орқа томонидан улар ҳам уч қайта ҳужум қилдилар. Барча ҳужумлар тепа устида ўрнашган эллик

нафар мерганлар томонидан ёғдирилган ўқлар ила қайтарилди. Хужумчи душман аскарлари от қўйиб келаётганларида қаршиларида отилган садоқ ўқларига чидаб туролмай орқаларига қочдилар. Шундоқ бўлса ҳам, сонлари уч-тўрт баробар ортиқ бўлган душман аскарлари қизғинлик билан урушга киришдилар. Ислон-куфр қўшинлари, ҳақ-ботил сафлари бир-бирларига яқинлашди, ҳар икки ёқнинг баҳодирлари сурон солиб, урон² қичқиришдилар. Душман қўшинининг кейинига қўйилган қўшиқчи хотунлар уруш қиздириш учун доп-чилдирмаларини чолиб, ҳаяжонли шеърларни ўқишур эди. Бундин илгари Бадр урушида ўлдирилган Қурайш улуғларини йўқлаб йиғлашиб, аларнинг уруғ-аймоқларини шу урушда ўч олмоққа қўзғашар эдилар. Расулulloҳ куфр хотунларининг бу йўсинлик қўшиқларини онглаганларида шу дуони ўқидилар:

اللَّهُمَّ بِكَ أَحْوَلُ وَبِكَ أَصُولُ وَفِيكَ أَقَاتِلُ
حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

“Аллоҳумма бика аҳулу ва бика асулу ва фийка уқотилу, ҳасбияллоҳу ва неъмал-вакил”.³ Маъноси: “Эй Бори Худоё, Сен учун урушурман, Сенинг ёрдамнинг билан хужум қилурман. Аллоҳ ёрдами ҳар ишда менга етарлидур”, демакдур.

Шунинг билан мусулмонларга иқбол эшиги очилди. Майдон бўйича ғалаба қозониб, ҳар жойда душманга қаттиқ зарба бердилар. Туғ бошчиларидан кетма-кет тўрт киши ўлдирилганидан сўнгра душман аскарлари орқа ўгириб қочишга турди. Буни кўриб Ислон аскарининг руҳи кўтарилди. Аларни отиб-чопиб орқадан қувғин қилдилар. Душманнинг олди сафлари бузилиб, ортқи сафларига қўшилмиш эди. Қочқинчилар юзига хотунлар тарафидан сочилган қум-тупроққа қарамай, қўш-қўлонларини қолдириб, ўрдаларидан ўта қочдилар. Мана шу чоғда ўлжага қизиқиб турган Ислон аскарлари қочган душманларни қолдириб, ўлжа йиғмоққа киришди. Душман ортидан қувғин қилиш тўхтади.

Аскар ортини сақлаш учун қўйилган мерганлар кўрдиларким, душманлари енгилди. Қувғувчи аскарлар ҳам душманларини қўйиб, ўлжа йиғишга киришмишдурлар. “Энди иш битди, қараб туриш нимага керак, ўлжадан қуруқ қолгаймиз”, дейишиб уруш учун қўлда сақламоқ керак бўлган жойни бўш қолдириб, ўлжа олиш қизиғида эл орқасидан булар ҳам югурдилар. Бошлиқлари Абдуллоҳ ибн Жубайр қон қақшаб қанча қайтарган бўлса ҳам, анинг сўзига қулоқ солувчи киши бўлмади. Йўқ эрса Расулulloҳ айтган эдилар: “Биз душманни енгайлик ёки енгилайлик, мендин рухсатсиз бу жойдин силжимагайсиз”, деб қайта-қайтадин топшириқ берган эдилар. Дунёнинг қизиғида бу сўзни ҳам унутиб қўйдилар.

Мана шунинг билан бутун ишлар ҳам ўзгара бошлади. Негаки, ғалаба қозонмоқ учун энг керак бўлган нарсаси: биринчи – аскар бошлиғининг буйруғини бажариш, иккинчи – керакли ўринларни қўлда сақлаш эди. Иш шундоқ бўлгач, душман отлиқ аскарлари бошлиғи Холид ибн Валид буни пайқаб қолди, агар шу жойга хужум қилиб, уни қўлга келтирур эрса, Ислон аскарини ўраб олишга аниқ кўзи етган эди. Бу жойга қўйилган эллик кишилиқ мерганлардан – бошлиқлари Абдуллоҳ ибн Жубайр билан ўн икки киши қолганини кўрди. “Бундай фурсат топилмагай”, деб Холид ибн Валид борлиқ аскарлари билан бу ўринга от қўйди. Хиёл ўтмай ул ўн икки кишини уриб-янчиб, барчаларини шаҳид қилдилар. Шунинг билан Ислон аскарлари ўралиб қолди. Сўнгра аскар ортидан қизғинлик билан хужум бошлади.

Алихонтўра СОҒУНИЙнинг
“Тарихи Муҳаммадий” асарида

Давоми бор...

¹ Ибн Қайюм Жавзий. Зодул-маод (тарж.), т. 3, 242-бет.

² Жанговар наъра, шиор, нидо.

³ Аҳмад ибн Ҳанбал. Муснад, 48/454.

Аллоҳ таоло инсон зотини нима амалга буюрган бўлса, ҳаммасида инсон учун фойдалар бор. Асосий мақсад Аллоҳнинг ризолигини топиб, У Зотнинг раҳматига етишишдир.

Рўза ва соғлиқ

Масалан, таҳорат олган киши покиза бўлгани боис касаллик юктирувчи бактериялардан омон бўлади. Танасини сув ювиб тургани боис қон айланиши фаоллашади. Намоз ўқиш бўғинларда туз йиғилишига қаршилик қилади, қон айланишини яхшилади. Закот бериш кишига ўзининг қилган ишидан мамнунлик бағишлаб кайфиятини кўтаради, юрак касалликларидан, хафақонликдан асрайди. Ҳажга борган одам узоқ йўлни яёв босиб ўтади. Бир жойда ўтираверган кишининг ичига йиллар давомида шумлик, сершубҳалик, бадгумонлик ва шуларга ўхшаш иллатлар йиғилиб қолади. Йўл юрган инсон эса ўзи сезиб-сезмай ана шу иллатлардан халос бўлиб, енгил тортиб қолади.

Рўзанинг фойдалари ҳақида тиббиёт мутахассислари бундай дейди: иммунитетни кўтаради, семиришга монелик қилади, буйракда тош йиғилишидан сақлайди, тўқималарда тўпланиб қоладиган захарли моддалардан тозалашга ёрдам беради, шахвоний майлни камайтиради, қон томирлари торайишининг олдини олади, қон айланишини фаоллаштиради, қон босими ортишига қаршилик қилади, юракнинг атрофини ёғ қоплаб қолишига йўл қўймайди, бўғинлар шиши қайтишига фойда беради, ичак яллиғланишига, бавосил, зотилжам, бронхиал астма, аллергия, экзема, қанд, саратон, тутқаноқ, паришонхотирлик, ўпка ва жигар касалликлари, камқонликка қарши курашишда фойда беради.

Бу фойданинг бир жиҳати игнатерапияга ҳам ўхшайди. Игнатерапиянинг моҳияти фаол ишлаб турган ҳужайраларни игна санчиш билан ҳаракатдан тўхтатиб қўйиб, ялқовланиб, ўлиш арафасига келиб қолган ҳужайраларни ишлашга мажбур қилиш экан. Рўзада ҳам одам оч юргани боис танасига ўн бир ой давомида йиғилиб қолган ортиқча ёғлар эриб ишлатилиб кетар экан-да, одамнинг жисми ортиқча юклардан қутулиб енгиллашиб қолар, ўша ёғларнинг остида ўлимини кутиб ётган бечора ҳужайралар яна фаол ишлаб кетар экан.

Ана бизга Раббимизнинг буюк марҳамати!

Робия ЖЎРАҚУЛОВА тайёрлади.

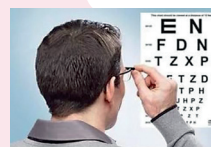
Асал йўталга даво

Йўталиш юқори нафас йўллариининг инфекцияланиши оқибатида юзага келади. Асалдаги моддалар йўтални келтириб чиқарадиган сабабларни баратараф қилади ва ўпкани тозалайди. У, шунингдек, астма ва бронхит аломатларини енгиллаштиради. Бунинг учун ҳар куни оз миқдорда асал тановул қилиш кифоя.

Кўзлар тез-тез чарчаса

Кўзлар тез-тез чарчаса, кўришни яхшилаш учун чуқур нафас олиб, кўзларни қаттиқ юмиш лозим. Кейин бўйин ва юзга босим бериб, нафасни 3–5 сония ушлаб туриб, нафасни чиқариб, кўзларни катта очиш керак. Бу машқ 5–7 марта такрорланади.

Кўзни юмиб, бармоқ билан қош ёйи бўйлаб енгил уқалаш фойдалидир.

Иммунитетни оширинг

Иммунитетни кучайтириш учун 2 қисмдан дўлана ва наъматак, 1 қисм малина мевалари, 1 қисм кўк чойдан иборат аралашма тайёрланади. 1 чой қошиқ қуруқ аралашмага 1 стакан қайноқ сув нисбатида 30 дақиқага дамланади. Асал ёки мураббо қўшиб ичилади.

Тонгги югуриш фойдаси

Ҳар куни эрта тонгда беш дақиқа югурган одамда юрак-қон томир касаллиги хавфи йўқолади. Фақат вақт топилганда югуриш билан яхши натижага эришиб бўлмайди.

Тонгда югуриш ўрта ҳисобда инсон умрини 3 йилга узайтиради.

Интернет маълумотлари асосида тайёрланди.